

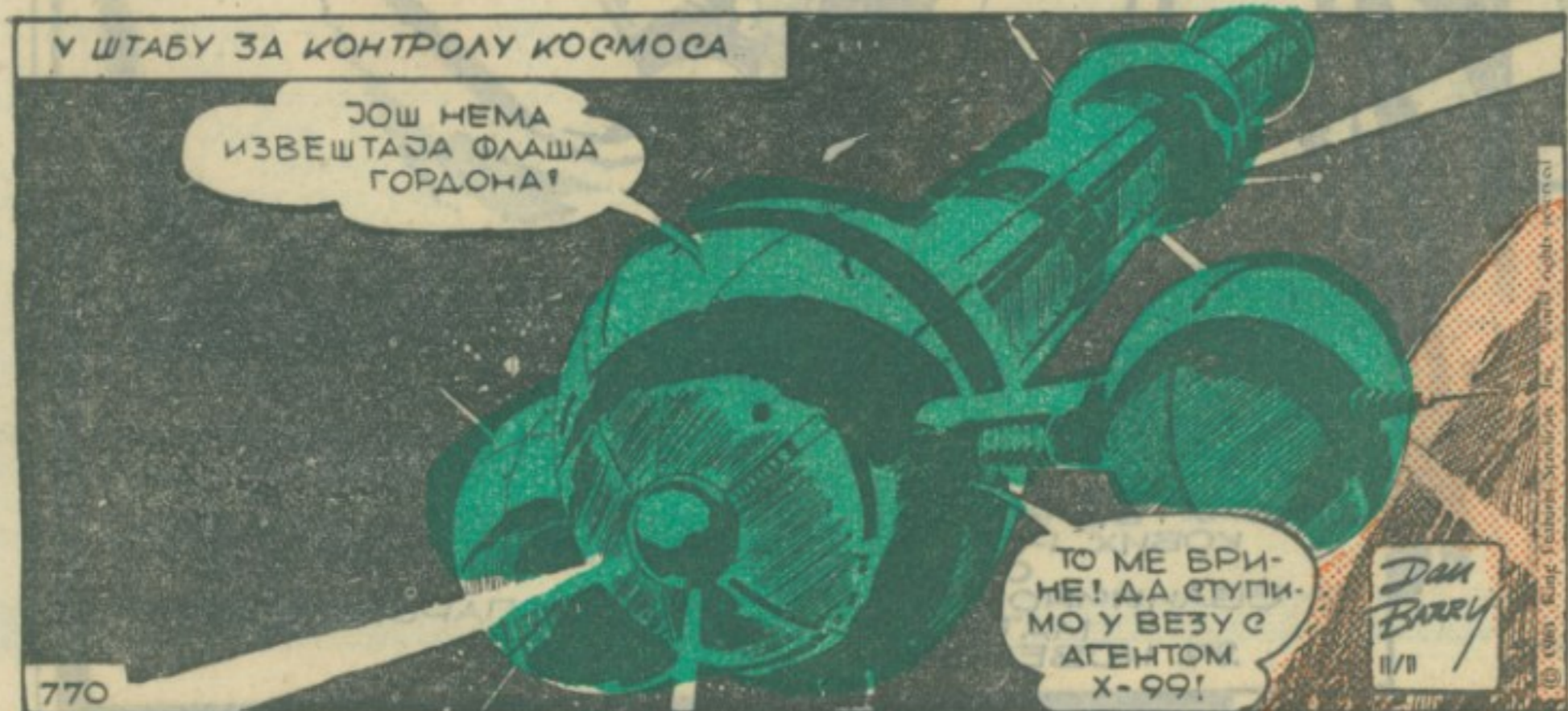


ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Година XXVII  
БРОЈ 770  
1. октобар 1966.

Дан  
BARRY

ФЛАШ  
ГОРДОН



КРОЗ  
БЕКОВЕ

ОГЊЕНИ  
ЗМАЈЕВИ

„Огњени змајеви“ били су тајно оружје Кинеза у 15. веку. Кинези су изнад непријатељских положаја пуштали диновске змајеве од папира на ко-



јима су се, да би били страшнији, налазили цртежи разних чудовишта и натприродних бића. За змајеве су биле привезане посуде с фосфором и другим запаљивим материјама које су се изливале на непријатељске шаторе и палиле их.

ДАЧАНСКИ  
СТЕГОВИ

Дачани, прастановници данашње Румуније



је, имали су необичне ратне стегове у облику стражних змајева.

ВЕК НА  
ПРЕСТОЛУ

Минди, краљ бурманске покрајине Аракан (1272—1385), сео је на престо као седмогодишњи дечак и остао на њему 106 година. Још док је био беба његов рођени отац желео је да га се реши и због тога га је стрпао у врећу и баacio у воду.



Спасо га је неки рибар који се о њему тајно бринуо неколико година, заправо све док народ није збацио с престола његовог оцатранина. Рибар је тада извео дечака из његовог скровишта и Минди је био крунисан за краља.

У ОВОМ БРОЈУ:

НАША НАЈДУЖА КЊИЖЕВНА ПОЛЕМИКА  
ДВА ПОДВИГА ПРОЛЕТЕРА  
ХРАВРОСТ А. ДИМЕ  
ХУМОРЕСКА ДОГОДИЛО СЕ...  
СРЕДНЕ ГРЕШКЕ  
О ДОРДУ БЕРНАРДУ ШОУ  
ХУМОР  
ШАХ  
АНЕГДОТЕ  
СПОРТ  
ПИСМА ЧИТАЛАЦА  
КОЈИ ЈЕ ОДГОВОР ТАЧАН!

Кроз нашу  
земљу

# ЗАГРЕБ

Загреб, главни град СР Хрватске, имао је веома бурну историју. Због погодног географског положаја ту је постојало насеље још у пренестијском добу, а у време Римљана оно се звало Андаутонија (по племену Андаутонаца, које је живело јужно од Саве).

Прво словенско насеље основано је на месту садашњег Горњег града почетком VIII века. Први пут се име Загреб помиње 1094. године када је основана бискупија. Град су 1241. године похарали и порушили Татари, али га Турци никада нису успели да освоје.

Од XIII века Загреб се у ствари састојао из два дела: Градеца, седишта бана и жупана, и Каптола, седишта бискупа. Између ова два дела Загреба било је увек трњева, која су се завршавала крвавим сукобима. Као главни град Хрватске помиње се тек 1557. године. У XII веку већи део старог Загреба страдао



УЛИЦА ПРОЛЕТЕРСКИХ ВРИГАДА У НОВОМ ДЕЛУ ЗАГРЕБА

је у великом пожару. Град добија гимназију 1607, академију 1667, а свеучилиште тек 1874. године. Југославенска академија знаности и умјетности оснива се када и Казапиште — 1860. године. Већи привредни полет настаје 1862. године када се Загреб пове-

зује железничком пругом према Бечу и Пешти. У току НОБ град је дао велики број истакнутих бораца, прекаљених револуционара.

Загреб је сада највећи индустријски центар у Југославији. Његов даљи индустријски развој омогућен је про-

ширивањем града према Сави и преко Саве, где је подигнут низ најсавременијих фабрика (на пр. „ОКИ“, „Прво мајска“ и др.). Ту се гради са времена део Загреба — град модерних зграда, широких и правих улица са травњацима и дрворедима.

## НЕОБИЧАН КРАЈ ЈЕДНОГ ТИГРА

Становници Лакхимпура, се ла у Асаму (Индија) тешко су ранили у лову једног бенгалског тигра али нису могли да га убију. Звер је у знак освете за кратко време убила 20 људи.

Једног дана рано у зору тигар је у селу Доргеаан

дошао пред усамљену кућу у којој је спавала 30-годишња Индијка Мири. Тигар је снажним скоком разбио прозор и протурно своју огромну главу у собу. Мири се од буке пробудила: њен врисак је алармирао суседе који су са штаповима, копљима и ноже-

вима дотрчали да јој помогну. Али када су стигли до колибе звер је била мртва.

Шта се догодило? Жена је при светлости уљане лампе угледала тигрову главу у прозору и од страха готово изгубила разум. Али тада је приметила да се звер загла-

вила у оквиру прозора и да више не може да се помакне. Тада је Мири дограбила мотку и почела очајно да удара тигра по глави.

Када су људи дошли тигар је већ био мртав, али је уплашеној жени дуго требало да у то поверује и да се смири.



## АНЕГДОТЕ



### ИСПЕЦИ ПА РЕЦИ

Композитор Росини био је велики гурман. Уживао је у томе да сам спрема јела и колаче.

После премијере „Севиљског берберина“ дође један његов пријатељ да му честита на успеху. Затекао је уметника у белом мантилу и с куварском капом на глави како украшава већ готову тарту.

— Ти си прави маестро — рече му пријатељ мислећи на премијеру.

— Прво поједи парче ове тарте — одговори му Росини, па ћеш тек видети да ли сам маестро.

### ЈЕЗИК ДИМЕ-СИНА

У једном париском позоришту давао се комад Сумеа. Дима Син примети да за време представе један гледалац спава, па заједљиво рече Сумеу.

— Видиш оног што спава? Ето, то је резултат снаге твоје драме и њеног утицаја на публику.

Сутрадан се давао комад Диме Сина. Док је Дима из прикрајка гледао, приђе му Суме и добаци:

— Ето, драги Дима, и на твојим се комедијама може врло пријатно да спава.

Дима му одмах одговори:

— Извини, то је онај гледалац од синоћ. Још се није пробудио.

### НЕЈЕ ИЗ НАШУ ЧЕТУ



Пре рата у нашој старој војсци један поручник предавао је војницима о српским јунацима из првог устанка. Да би се уверио шта су војници запамтили, поручник изненада упита једног војника.

— Радоване, знаш ли ти ко је био Стеван Синђелић?

Војник стаде мирно, одмахну главом и рече:

— Тај неје из нашу чету.

### ПАЖЉИВ ЧОВЕК

Дима Отац нађе се једног дана у провинцији без пара, што му се уосталом често дешавало. Али он слободно уђе у хотел, резервиса собу и добро вечера. Сутрадан рече хотелијеру:

— Знајте, немам ни паре у џепу.

— Зашто ми то нисте јуче рекли?

— Нисам хтео да вас узнемиравам и реметим ваш ноћни мир сувишним бригама — насмеја се Дима.

## Ripley's Вероватли чти не!



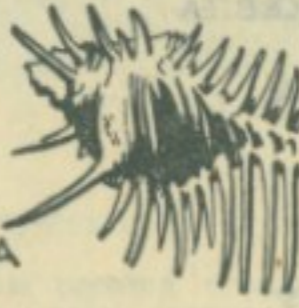
**АРМИЈА  
ОД ВОСКА**

ДРЖАВИЦА ЛИХТЕНШТАЈН  
ИМА ВОЈСКУ КОЈА СЕ СА-  
СТОЈИ САМО ОД ЈЕДНОГ  
ВОЈНИКА- ПА И ОН ЈЕ  
ОД ВОСКА!  
АРМИЈА ЛИХТЕНШТАЈНА БИ-  
ЛА ЈЕ 1667. ГОДИНЕ СВЕДЕНА  
САМО НА ЈЕДНОГ ВОЈНИКА,  
АНДРЕАСА КИБЕРА, КОЈИ  
ЈЕ СЛУЖИО У НОЈ СВЕ  
ДО СМРТИ.  
КИБЕР ЈЕ УМРО У 95. ГО-  
ДИНИ И ДАНАС ЊЕГОВУ  
СТАТУУ ОД ВОСКА  
ЧУВА ДВОРАЦ ВАДУЗ



**ВУЛКАН С ПРСТЕНОВИМА ОД ДИМА**  
ЗА ВРЕМЕ ЕРУПЦИЈА  
ВУЛКАН ЕТНА ИЗБАВУЈЕ ЦИНО-  
ВСКЕ ПРСТЕНОВЕ  
ОД ДИМА

© King Features Syndicate, Inc. 1966. World rights reserved.



### ЖИВИ СКЕЛЕТИ

ЈЕДНА ВРСТА МОРСКИХ  
ГУЖЕВА ИМА ЛУ-  
ШТУРУ КОЈА ПОДСЕ-  
КА НА ОГЛОДАНУ  
КИСМУ РИБЕ.

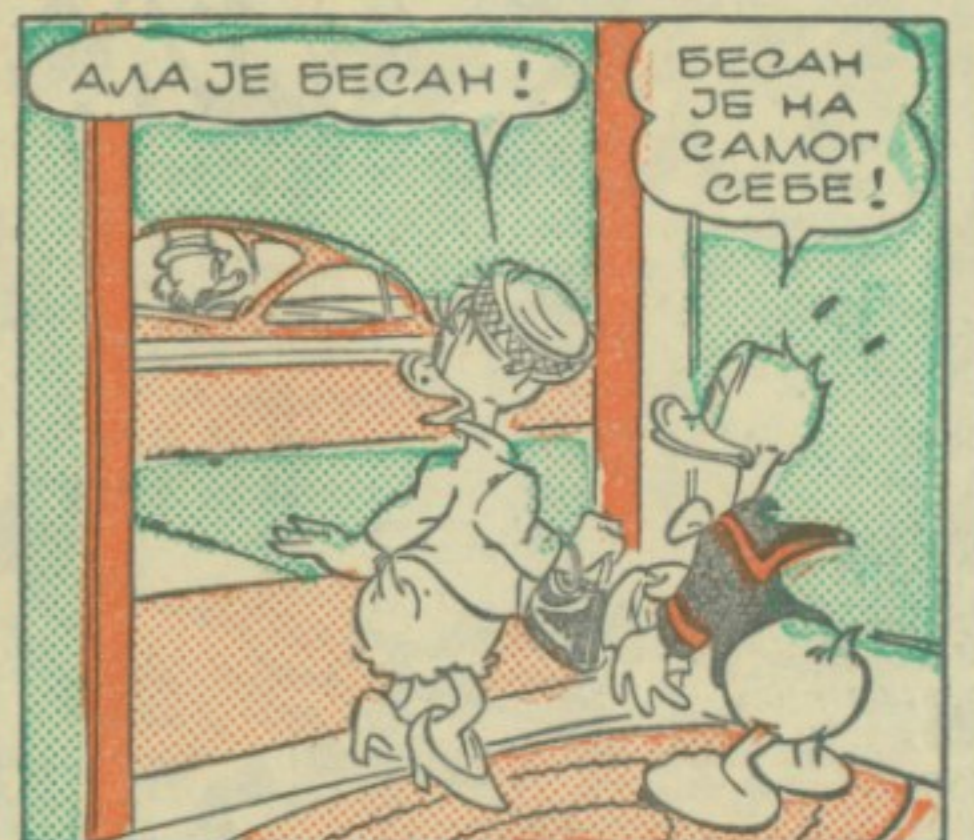
### ГОЛЕ НОВЧАНИЦЕ

БЕЗ ИКАКВОГ ТЕКСТА И  
ОЛИКА БИЛЕ СУ У ОПТИ-  
ЦАЈУ У САМАРКАНДУ 1918Г.



### НАЈНЕОБИЧНИЈЕ ВЕНЧАЊЕ У ИСТОРИЈИ!

ВИЛИЈЕМ СТРИТ ИЗ САУТ ПЛА, У ЕНГLESКОЈ,  
УМРО ЈЕ НЕПОСРЕДНО ПРЕД СВОЈЕ ВЕНЧАЊЕ  
СА ДОРОТИ ФОРД  
НА ЗАХТЕВ ВЕРЕНИЦЕ И УЗ ПРИСТАНАК ПОКОЈНИ-  
КОВИХ РОДИТЕЉА ВЕНЧАЊЕ ЈЕ ИПАК  
ОБАВЕЊЕНО  
И ЗВАНИЧНО РЕГИСТРОВАНО У ПАРОХИЈСКЕ  
МАТИЧНЕ КЊИГЕ  
27. НОВЕМБРА 1667. ГОДИНЕ

WALT  
DISNEYПАЈА  
ПАТАК

## СПОРТСКЕ ЗАНИМЉИВОСТИ

## КОШАРКА НА ВОДИ



Љубитељи спорта на води у Јапану недавно су се упознали са једном новином. То је кошарка на води. Игра се између две екипе по пет играча, али без вратара. Уместо капија, на висини од око једног метра изнад по вршине воде истурени су кошници у које су парничке екипе настоје да убаци лопту. Игра траје 20 минута. Представник Пливачког савеза Јапана Масао Кусада и-

стиче нарочиту вредност нове игре за припреме младих пливача. По његовом мишљењу ова игра доприноси јачању и развијању свих мишића тела пливача, а посебно мишића ногу. Интересантно је да кошарка на води мање замара него ватерполо, а представља за организам добар физички напор те ће стога вероватно постати још један начин за тренинг пливача у циљу побољшања њихове издржљивости.

## Баксуз Буте

Совјетски атлетичари у тро скопу старије генерације добро памте летонског атлетичара Арниса Бутеа. Када се њега сете, они обично кажу „баксуз Буте“. Откуд овакав надимак? Од 1950—1954. године, он је био један од најбољих скакача у земљи и неколико је пута заузимао почасна места на првенствима СССР а никада није успео да испуни норму мајстора спорта. Норме је била 15 метара, а Арнис је седам пута постизао резултат 14,99! Чак су и противници прилазили пре такмичења судијама и молили: — Ако Арнис опет скочи 14,99, реците 15 м.

— Али судије су биле неумољиве и Буте је и даље остао атлетичар првог разреда. Касније је норма повећана на 15,30 метара. Изгледало је да то злосрећном спортисти није остављало никакве наде на сребру значку, али се Буте није предавао. На првенству СССР 1954. године Арнис је скакао као никада у животу, савладавши преко 15 м, али опет није досегао толико прижељкивано

звање. Ускоро после тога Арнис Буте је напустио спорт и постао тренер. Али, није напустио мисао да ће презиме Буте једном бити на списку мајстора спорта СССР. Арнисов син Петар расте и већ је са успехом почео да наступа на атлетским такмичењима.

## СУВИШЕ СКУП ПОКЛОН

После победе Италијана Абдона Памича у ходању на 50 км на Олимпијским играма у Токију, његови пријатељи поклонили су му „скутер“. Олимпијски шампион од срца је захвалио пријатељима а следећег дана — однео „скутер“ у комисиону радњу.

— Шта то значи? — упитали су га изненађено пријатељи.

— Видите то је сувише скуп поклон — објаснио им је олимпијски шампион. — Скуп у том смислу што може да ме скупко кошта. Прво, ја сваког јутра идући на посао пређем пешице 16 км, што представља саставни део мог тренинга. Исто толико пређем и увече када се враћам кући. Будем ли ишао на „скутеру“, моји резултати ће отићи до ђавола. Осим тога, у нашем граду, у критично време када се иде на посао и са посла много је брже ићи пешице, а мени се перспектива да ме отпусте с посла због систематског закашњавања нимало не свиђа.

## НОЈ ИПАК БОЉИ

Кенијски тркач Вилсон Кипругут, који је на Олимпијади у Токију заузео треће место у трци на 800 м, тренира на врло занимљив начин. Његов партнер у тренингу је ној који трчи брзином доброг средњепругаша и увек чува одстојање између себе и свог гоноца од 1,5 до 2 метра.

## Уређује: Паја Патак

Ква  
Ква

бан познанику од кога сам га узео на зајам, тражи да му га вратим.



## Има рачуно

Паја и Пата били у позоришту. После представе, одмах по изласку, Пата се обрати Паји и рече:

— Зашто си гардероберки дао 500 динара, то је сувише много.

— Погледај само овај мешир који ми је дала, он вреди много више.



## Најпосле

Јуче сам најпосле и ја ништо предао за пролећну изложбу — каже Попај Микију.

— Па да ли ти је рад примљен? — пита га Мики.

— Примљен је и одмах окачен. Ако не верујеш, а ти иди на види; стоји одмах до улаза.

— Како изгледа?

— Таблица је потпуно бела. На њој пише ирним словима: „Моле се посетиоци да не пуше у сали!“



## Позајмица

— Хоћеш ли да ми вратиш кинобран који сам ти проиеле недеље позајмио? — каже Пера Попају.

— Не могу одмах — каже му Попај — јер сам га позајмио једном пријатељу. Зар ти је баш толико потребан?

— Мени не, али је потре-



## Само мале

Једно вече док је Раја био веома мали, рече:

— Ујка Пајо, дај ми још једну јабуку.

— Не могу, сад већ јабуке спавају.

— Само мале спавају, а велике су будне. Нећеш ме преварити...



## Одговор

Учитељ пита:

— Влајо, какве је боје нећ?

— Смеђе.

— А креда?

— Беле.

— Одлично, а каква је мој мешир?

— Отрцан, друже наставнице.



## Да ли је порасла?

Гаја са ујка Пајом крену у посету својој баки коју није видео годину дана. Уз пут каже ујка Паји:

— Баш сам радознао. Ни сам сигуран да ли ћу препознати бакицу. Сигурно је много порасла за ову годину.

## Права једне шампионке

Власница четири златне олимпијске медаље Аустралијка Бети Катберт напустила је спорт. Она то, истинито, није учинила добровољно. Бети Катберт, која сада ради као сарадница листа „Сиднеј морнинг хералд“ изгубила је статус аматерке на захтев Аустралијске атлетске федерације. Њу су оптужили због тога што је наступајући на телевизији, рекламирала реактивне моторе. Један од брата Катберт, на страницама истог „Сиднеј морнинг хералд“ каже не без ироније: „После игара у Мелбурну и у Токију Бети су називали краљицом брзине. Данас је она прешла на реактивне брзине. Шампионка вероватно има право на прерогативе за које се не може никако казнити“. Међутим, овакви разлози нису имали утицаја на федерацију, која без обзира на титуле одлучно кажњава сваког ко покуша да златне медаље претвори у златан новац.

# РОМАНТИКА И БИЗНИС



У ЦЕНТРАЛНОМ ДЕЛУ ПОЛУОСТРВА ФЛОРИДЕ НАЛАЗИ СЕ ЈЕДИНСТВЕН ГРАД У СВЕТУ — КАУБОЈСКО НАСЕЉЕ ИЗ ДОБА ОСВАЈАЊА ДИВЉЕГ ЗАПАДА. У ЊЕГА СВАКЕ ГОДИНЕ СТИЖУ ХИЉАДЕ ТУРИСТА ДА БИ ВИДЕЛЕ ТУ РОМАНТИЧНУ ВЕРЗИЈУ СТАРОГ ЗАПАДА ПОЗНАТОГ ИЗ МНОГОБРОЈНИХ ВЕСТЕРН ФИЛМОВА.

Сви у кола... Овим речима почиње необичан пут у шаролики и узбудљиви свет старог „Дивљег запада“. На пут може се кренути верном копијом некадашњих бучних возова, које вуку локомотивама широким димњака или, пак, супермодерном жичаром у отвореним гондолама које се окрећу у свим правцима. Било како кренуо посетилац ће се убрзо наћи у срцу специјално преуређеног парка у Флориди који има поетично име — Сребрни извори.

Ту је на простору од неколико хектара реконструисан стари тзв. „Дивљи запад“, са типичним пионирским градом из средине и пред крај про-

шлог века. Ништа није заборањено: ни главна прашњава улица на којој се сваког часа одигравају инсценирани двобоји револвераша у шеширима широког обода, кратким чизмама и са свим реквизитима каубоја нама тако добро познатих са филма; ни локалитети у које се улази кроз мала покретна врата; ни стари клавири на којима цело време неко свира каубојске мелодије; ни неколико правих „западњачких“ ревија у којима девојке играју амерички канкан уз повике момака који седе за малим столовима. Ту се, наравно, покрај индијанских вигама одржавају и праве индијанске свечаности са ратничким играма. За најмлађе се увек може наћи довољан број понија тако да имају прилику да јашу на правом коњу кроз овај крај који би, бар по замисли његових творца, требало да изгледа управо онакав као онај који су њихови делови јачали.

Они који се засите „америчког“ запада могу било на коњу или у правој дилижанси да пређу „границу“ и да се проведу у „мексичком“ граду где опет све одзвања од гитара и мексичких песама. Предузимљиви Американци побринули су се, наравно, да продајом разних сувенира извуку од посетилаца што више новца.

Посматрајући хиљаде свакодневних посетилаца који од јутра до мрака дефилију кроз овај вештачки створени део историјске прошлости човек не зна ко се боље забавља деца или одрасли, Американци или странци, јер је неоспорна чињеница да је тај стари запад, захваљујући многобројним филмовима, међу којима има правих ремек-дела као што су на пример „Шејн“ или „Тачно у подне“, заједно са својим јунацима постао легенда која више не припада само Америци.

## О ЦОРЦУ БЕРНАРДУ ШОУ

Цорц Бернад Шо, ирски драмски писац, романиста, критичар а изнад свега легендарни сатиричар, примио је једном позивницу у којој је био обавештен да ће извесна дама из високог друштва бити „код куће“ у одређено попудне. Шо седе и одмах написа одговор: „То ће бити случај и са господином Бернадом Шоом“.

Неки људи сматрали су да је овај одговор здобан. Неки су говорили да је дрзак, али без обзира какав је, овај одговор је бличеве оне смеле ароганције која карактерише готово сваку реч коју је Шо написао.

Често сам себе цитирам. То даје сликовитост мојој конверзацији — имао је обичај да каже.

За њега су говорили да није имао никаквих тешкоћа да



своју личност тријумфално одржи изнад осталих. Говорио је:

— Мали број људи мисли више од два или три пута годишње. Ја сам стекао међународни углед да мислим једном или два пута недељно.

Шо је био необично оштар

у погледу карактерисања одређених патриотизма:

— Патриотизам је ваше убеђење да је ова земља супериорнија од других зато што сте се ви родили у њој. Никада нећемо имати мир у свету док код људи не искоренимо претерано осећање патриотизма.

Он није ни пушио ни пио; био је вегетаријанац.

— Бити срећан целог живота, рекао је он, то ниједан човек на свету не би могао да поднесе; то би био пакао на земљи.

— Људска бића су једине животиње од којих се потпуно и жестоко плашим. Никада нисам сматрао да је укротитељ лавова изузетно храбар човек; у лављем кавезу сигуран је бар од других људи.

Овај огорчени критичар чо вечанства и рушилац постојећих идола, необуздани бунтовник и човек за кога се говорило да повишава крвни притисак код многих људи, рођен је у селу Ајоту Свети Лоренс, у Хертфордширу. Сви његови суграђани са којима је тамо дошао у додир не памте Шоа онаквог како су га људи у свету описали. Они га се сећају као доброћудног старог центлмена који је увек могао да нађе понеку љубазну реч за свакога, они га памте као веома умног и мирољубивог светског човека.

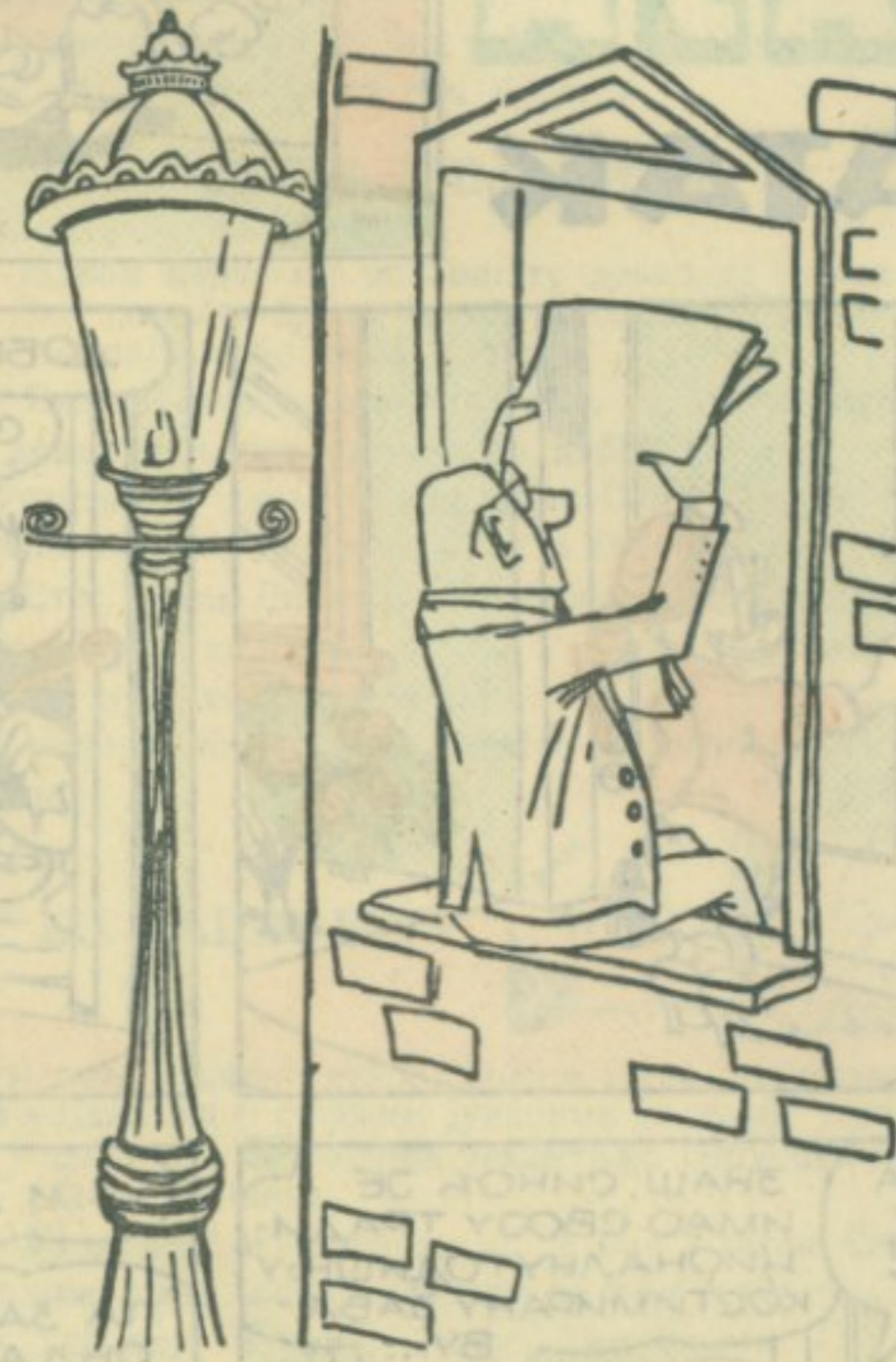
## УМЕТНИКОВ ТРИК



Слика Ханс Холбајн Млађи (1497—1543) добио је једном једну велику и добро плаћену поруџбину. Требало је, наиме, да на једном великом зиду у неком замку изради велику слику. На несрећу, Холбајн није ишао од руке и дани су пролазили а слика није напредовала. Сопственик замка постајао је све нестрпљивији и по неколико пута у току дана провиривао би кроз врата да види да ли је уметник на послу. Холбајн је дојадило то стално надзирање и одлучио је да доскочи нестрпљивом властелину. На зиду који је требало покрити сликом нацртао је две ноге које као да су висиле са скела на којима је он радио. Сопственик замка наseo је сликарском трику: кад год би отворио врата угледао би „сликареве“ ноге и задовољан се повлачио уверен да Холбајн седи на скеланима и слика, док је уметник за то време мирно дремао у неком тамном кутку чекајући да му се врати инспирација.

## ХУМОР

### У СЛИЦИ И РЕЧИ



ШКОТЛАНЂАНИН ЧИТА ВЕЧЕРЊЕ НОВИНЕ



БЕЗ РЕЧИ

УЧТИВ ДОМАТИН



— ЧИМЕ МОГУ ДА ВАС УСЛУЖИМ?

ВИКЕНД У СРЕДЊЕМ ВЕКУ



## МУЗИКА КАО ЛЕК

Музика нема умирујуће дејство само на болесне људе, већ и на болесне животиње. Јоханес Шумилин, музички педагог из Гетингена, овако описује своје успехе музичком терапијом. „Као реакција на музику мутан, могло би се рећи тужан, израз очију код животиња постајао би живахан. Када сам пуштао музику за игру, један болестан пас и једна мачка са оса каћеном ногом, чак су покушавали да скачу“. Шумилин је вршио своје опите у три њујоршке клинике за животиње помоћу једноставних народних инструмената.



# АУТОМОБИЛ БРЖИ ОД МЛАЗЊАКА

Кад су се 5. октобра прошле године на Сланом језерима у држави Утахи појавила једна кола да потуку светски рекорд у брзој возњи аутомобила, гледаоци су се смејали од свег срца. Њихове су прогнозе биле овакве: „Џубретарска кола“ — како су их они крстили — распашће се при првој мало већој брзини. И заиста, кола која је власник назвао „Зелено чудовиште“ нису много личила на тркачка.

Али, гледаоци су убрзо схватили да су се преварили. Урлајући као какво преисторијско чудовиште, „Џубретарска кола“ су одмах од старта показала своју вредност. Одредјену миљу (1609 м) прешла су брзином од 396 миља на час а када су се окренула и превалила исту раздаљину у супротном правцу, брзинометар је показао брзину од 497 миља на час. Службеници америчког Ауто-клуба сабрали су обе цифре и добили нови светски рекорд у возњи аутомобилом од 434 миље или 698 км на час. Нови рекордер био је Американац Арт Арфонс.

Годинама су светске рекорде у возњи аутомобила држали Британци, поред осталог и захваљујући милионској помоћи аутомобилске индустрије. Међутим, нови победник у Утахи није добио никакву помоћ са стране. Његов аутомобил је био „скрпљен“ од разних аутомобилских и авионских делова. Тако је осовина узета са једног старог „Дача“, систем за управљање са старог „Лакарда“, табла за инструменте са старог авиона а мотор од једног млазњака.

Пре него што је постао рекордер Арт Арфонс је био механичар, и то одличан меха-

ничар. Није се много интересовао за тркачке аутомобиле. Радио је свој посао савесно и вредно па ипак није баш много зарађивао. Дешавало се да послови иду слабије, а њему је новац бивао све потребнији, јер се оженио. Ускоро је дошло једно, а затим и друго дете. Требало је наћи начина да повећа своје приходе.

У почетку је учествовао на неким шаљивим тркама али тек од 1960. године почео је озбиљно да мисли на тркачка кола. Те исте године Арт је сам направио један тркачки аутомобил у који је уградио авионски мотор и њиме добио своју прву трку постигавши брзину од 270 миља што је била права сензација за такву врсту кола. Решен да потуче светски рекорд у брзини аутомобила, у зиму 1961/62. године, Арт је направио друга кола користећи млазни мотор авиона. И, 1962. године он је постигао брзину од 342 миље на час. Али, то још није био светски рекорд. Стручњаци и возачи нису потцењивали Артове могућности али су сви сматрали да се прецењује кад верује да може сам, готово без ичије помоћи, да направи кола која ће тући светски рекорд. Међутим, Арт је имао своје мишљење о томе и нико га није могао поколебати да се одрекне своје намере.

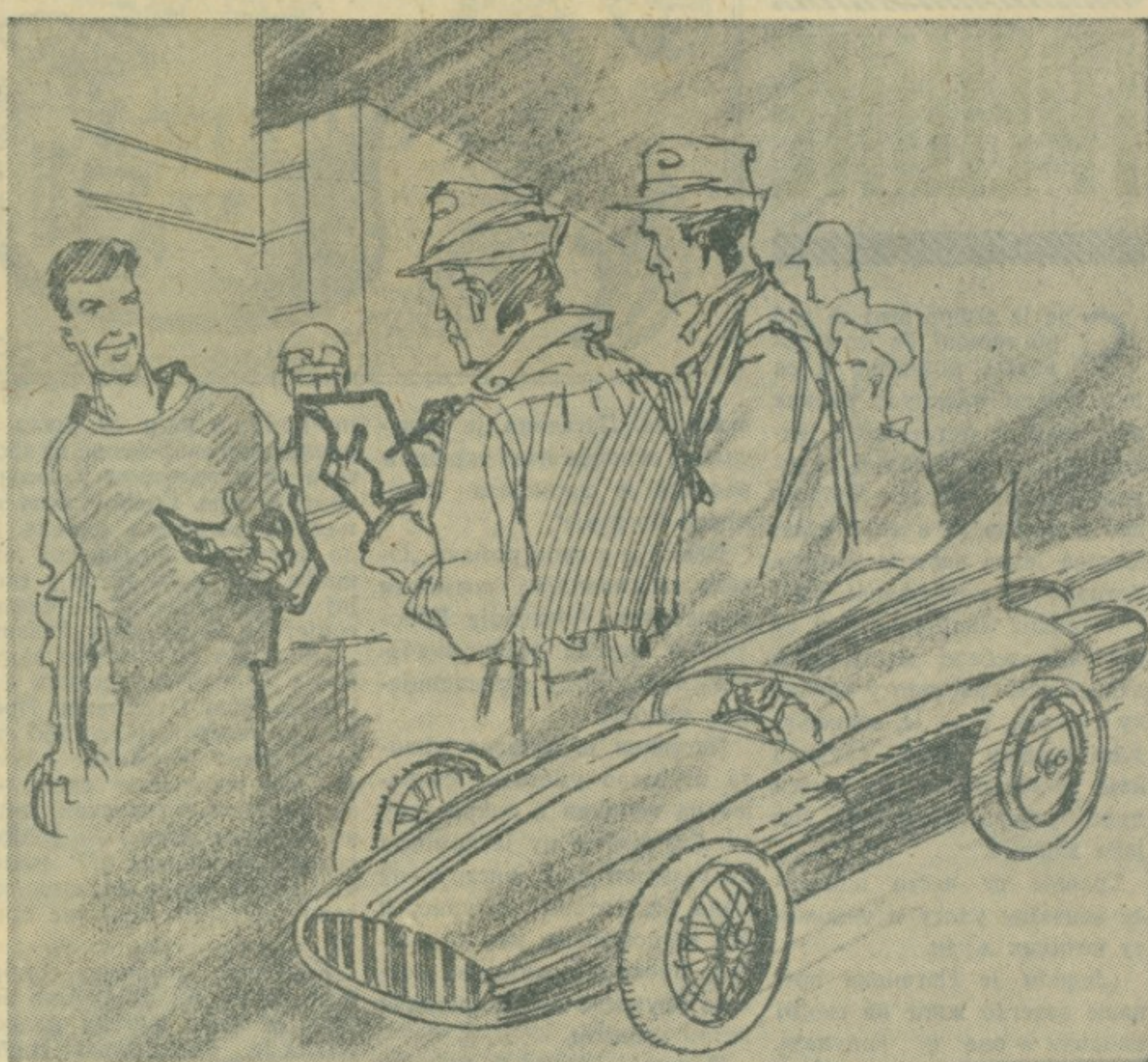
Почео је да прави нова кола. Сад му је у томе помогао пријатељ Ед Снајдер, такође механичар. Узели су млазни мотор авиона J-79 јачине 17.000 коњских снага. Тај мотор иначе стаје око 250.000 долара, али га је Арт због неке грешке у производњи добио за свега 5.000 долара. Ка-

да су изменили оштећени део мотора и испробали га на ливади поред гараже, сви прозори у пречнику од једног километра попуцали су. „Сваки пут када смо пробали мотор, каже Арт, полиција би дојурила да види шта се дешава“.

Кад су кола била завршена, тежила су око три и по тоне док им је дужина износила само нешто више од шест метара. Аутомобилски стручњаци који су долазили да виде кола, тврдили су да су ова искупише кратка да би се њима могао постићи рекорд у брзини, Арт им је на то одговорио да није могао да прави дужа јер у том случају не би стала на његов теретињак којим је требало да их превезе до писте. Сви су се смејали том разлогу и сумњичаво вртели главом.

Сваки тркачки ауто, нарочито онај са млазним моторима, показује тенденцију да се при великој брзини одвоји од земље и полети у ваздух. Неколико возача је већ погинуло приликом подизања њихових кола и пада на земљу. Због тога је Арт на свом „Зеленом чудовишту“ направио реп сличан авионском да би кола имала већу стабилност а исто тако неку врсту крила ради усмеравања предњих точкова напред.

Арту и његовом помоћнику била је потребна готово цела година да заврше кола. Прошкови су се попели на двадесет хиљада долара. Фирма „Фајерстоун“ обећала је да ће га снабдевати потребним гумама ако Арт пошаље скицу кола. Међутим, он није имао никакву скицу јер су цела кола била чиста импровизација. Фирма је онда послала своје инжењере да виде кола да би могли да направе специјал-



не гуме за брзину до 600 миља на час.

Најбржи човек — један дан

Уз помоћ тих гума Арт је био у могућности да потуче светски рекорд постигавши брзину од 698 километара на час. То је било 25. октобра 1964. године. Али тек што се су вратио својој кући у Ак-

рон, стигла је вест да није више светски рекордер у брзини. Његов рекорд трајао је само један дан. Нова звезда је замрачила Артову славу. Био је то познати возач из Калифорније Грејв Бридлов, који је својим осмотонским аутомобилом „Дух Америке“ постигао фантастичну брзину, упркос томе што му се систем за управљање при другој возњи покварно. Кола су била уништена док је возач остао неповређен, а нов рекорд је износио 526 миља односно 886 километара на час.

Вест је у почетку изненадила Арта. Али он није оклевао. „У реду“, одговорио је новинарима. „Одмах се враћам да повратим свој рекорд“.

Ноћ очује трке Арт је провео без сна. Жена је захтевала од њега да напусти луду трку у којој је толико људи изгубило главе. Питала га је шта ће бити са њом и децом ако се њему нешто деси.

Кад је сутрадан, 27. октобра 1964. године изишао на стазу ради проба постао је још јер возио јер је стаза била изрована Бридловим колима. Пробну возњу возио је врло споро док му је лице било бело од беза као и заштитни шлем на глави.

Међутим, кад је стартер дао знак за полазак, Арт је поново био потпуно хладнокрван. Сигурно је држао волан у рукама. Када су кола добила пуну брзину, полетела су као ракета. Требало му је мање од седам секунди да превали праву миљу коју је прешао брзином од 516 миља на час. Тај резултат није био богзна како добар ако је желео да обори рекорд. И његов ортак му је рекао: „Мораш да прећеш другу миљу најмање са 550 миља на час да би победио“.

Кад је поново стартовао, Арт је притискивао гас као луд не одвајајући очи од брзинометра: 550... 560... 575.

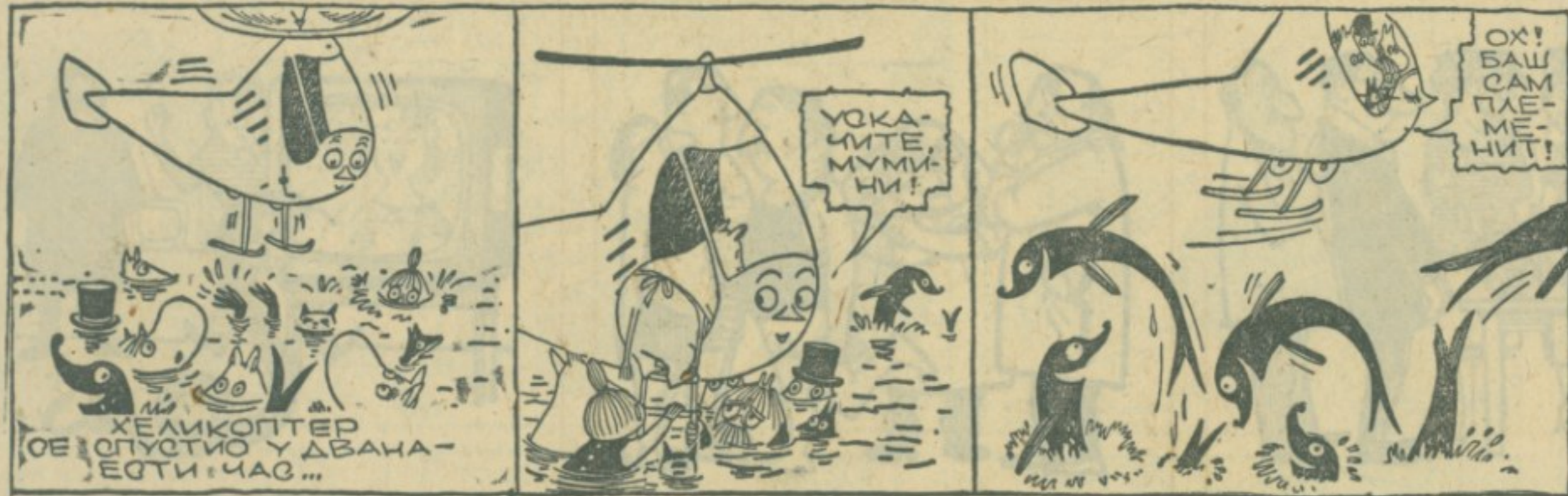
Арту је синила у глави опомена инжењера фирме „Фајерстоун“ да ништо не прелази границу од 600 миља јер би гуме могле да експлодирају. Али Арт је ишао на „све или ништа“. Морао је повратити рекорд по сваку цену и није престајао да притискује гас. Када је прошао кроз циљ који је обележавао миљу, „Зелено чудовиште“ је већ ишло брзином преко 600 миља на час.

А онда замало није све пропало. Изненада, десна задња гума је експлодирала. Дим је почео да продира у кабину.

Комади акумулатора почели су да излећу. Било је још само десетак километара равнице и ако Арт не заустави кола на том простору претила му је сигурна смрт при удару у брдо. Арт је потпуно прекинуо гас повлачећи у исто време ручицу првог падобрана за кочење. Али, овај се одмах поцепао. Кола су и даље журила брзином од девет миља на минут. Сада су секунде решава вале судбину Арта. Позвао је ручицу помоћног падобрана за кочење притискујући у исто време свом снагом кочнице. И готово на самој граници где се завршавала равница кола су се зауставила. У другој рунди просечна брзина је била нешто преко 559 миља на час што је у просеку износило 536,7 миља или 893 километара на час. Поново је Арт био најбржи човек на свету у возњи аутомобилом.

Арт тврди да његово „Зелено чудовиште“ може да постигне још већу брзину ако стручњаци успеју да му створе одговарајуће гуме. „У том случају цео мој посао ће бити да мало више притиснем педалу за гас“. Када се авионом враћао кући, пилот му се извињавао што лети брзином од свега 550 миља. „Ја знам да сте ви навикали на већу брзину“, рекао је у шали славном возачу.

## МУМИН НА ПУСТОМ ОСТРВУ



## ПРОЗОР СА УШИМА

У једној школи у близини лондонског аеродрома монтиран је прозор који се затвара сам од себе чим бука споља постане сувише велика. Прозором управља микрофон монтиран на крову школе. Кад бука мотора прекорачи утврђену границу, уграђени релеј ставља у рад један хидраулички систем. Када се бука смањи, прозор се после

кратког времена аутоматски отвори.

Хидраулички уређај је смештен у оквиру прозора. Већ према временским приликама отвор прозора може да се постави у три разна положаја или да се аутомат савсвим искључи. Микрофон за сада служи само за један огледни прозор али се верује да ће ускоро бити примењен за управљање читавим низом прозора.



### ЦИПЕЛЕ СТАРЕ 550 ГОДИНА?

Ципеле које ће Ненси Елен Фич из Ворчестера (САД) понети на дан свог венчања, старе су 550 година. Један од њених предака донео их је 1620. године из Енглеске где их је 1417. године начинио мајстор Дон Хоуз, како је у ципелама забележено.

### Магарец с »капом«



Магарцу нису ставили »капу« из забаве; у њој се налази апарат који контролише рад хипоталамуса, оног дела мозга који управља терморе-



гулацијом, то јест обезбеђује сталну температуру тела независно од средине у којој се организам налази.

### »СВИФТ« ПРЕКО КАНАЛА

»Свифт« је име првог из низа лебдeних возила која ће бити употребљена за саобраћај преко Ламанша између Рамсгејта и Калеа. Приликом пробне вожње требало је пола часа да чамац са ваздушним душцима пређе преко канала. Возило може да прими 35 путника.



### ХУМОРЕСКА

## ТЕЛЕГРАМ ИЗ ХОЛИВУДА

Добро сам писмо од колеге новинара, који је пре неколико година отишао у Америку и радио у Холивуду. У писму ми је најављивао посету великог филмског режисера, који је у Бечу требало да ради неко време на реализацији једног копродукционог филма. Замодно ме је да се нађем том »филмском богу« и његовој породици која га прати, да им покажем лепоте нашег Беча, да их нахраним нашим специјалитетима итд. итд. — на три странице куцане без прореда. На крају је дошла пријатељска опомена:

— Немој случајно да по-

сле треће чаше вина почнеш да причаш о филмским сценаријима које пишеш! Режисер ће и сам осетити својом интуицијом да ти као новинар пишеш и да би био срећан да своју идеју продаш Холивуду. Сигурно ће ти сам поставити нека питања, а онда ће отпутовати... Затим дуго нећеш добити вести, али једног дана ће стићи телеграм!! Познато је да он своје послове свршава телеграфски...

Стигао је »филмски бог« са супругом и двома кћерима. Док су се други одмарали, је сам у слободном времену неуморно вршио дужност туристичког

водича и са поносом и много полета показивао наш лепо град и његове знаменитости. Три месеца сам се (толико је трајало снимање) у правом смислу речи жртвовао. Већ сам био промукао од сиљних разговора, али сам се добро чувао да случајно не дотакнем опасну тему — свој сценарио. Најзад ме је филмски бог упитао да случајно не пишеш неки историјски сценарио, пошто он има намеру да режира неки занимљив историјски филм. Овај »историјски« разговор водио се у мом стану, где сам позвао госте на телећи гулаш, који је моја супруга, одлична куварница, ванред

но спремала. Прво ми је залагај застао у грлу, затим сам дошао к себи и почео да разлажем своју замисао. Филмација је извукао неку свеску и читав

час правио белешке, писао је и писао, а ја сам се мислила на будућу срећу презнојавао. Жена ми је узбуђено испод чаршава стискала руку. Затим смо се опростили јер су гости сутрадан путовали за домовину, а ја сам остао ошамућен од среће. Мој сценарио у Холивуду — какав успех. Сада треба само стрпљиво да очекујем телеграм...

Чекао сам 5 месеци, а онда је телеграм стигао. Жена ми је пружио да га отворим — била је бледа као креч, а мени су тако дрхтале руке да сам готово поцепао хартију. Најзад сам успео да отворим телеграм и почео да читам. Слова су ми играла пред очима, али сам ипак некако успео да прочитам. Телеграм је гласио: »Пошаљите одмах рецепт за телећи гулаш«.



# НАША НАЈДУЖА КЊИЖЕВНА ПОЛЕМИКА

У осви, прошлога века у српској књижевности владајући писац био је Милован Видаковић, један од најдобронамернијих и најбезазленијих српских списатеља. Писао је неуморно романи и приповетке и настојао да у духу просветитељског XVIII века, а под утицајем „бесмртнога господина Доситеја“ буде што више од користи народу „српскоме.“

Сам за себе каже да је „че до рођено у турском ропству покорене Србије“ (рођен 1780. у Немењкућама). Као седмогодишњи дечак, у бурно и крваво време Кочине крајине напустио је са породицом и с мноштвом народа родно село и дивне пределе око планине Космај — да се никада више не врати у свој завичај, ни у „отачествену земљу Србију“.

Школе је учио у Новом Саду, Темишвару, Сегедину, и у Кежмарку у Словачкој. Известно време био је професор латинског језика у новосадској гимназији, али је то место због неке афере морао да напусти. Преселио се у Будимпешту где је врло оскудно живео од књижевног рада и давања приватних часова.

Године 1810. Милован Видаковић је у „Будиму граду“ штампао своју „наравоучителну“ (морално-васпитну) повест под насловом „Усамљени јуноша“. У то време Вук Стефановић Караџић се налазио у устаничкој Србији и није му ни падало на памет да чита овај Видаковићев роман, за који тешко да је и

знао јер су устанике мучили сасвим други проблеми и тешке бригае око очувања тековина које су постигли крвавом и непрекидном борбом у току шест година. Међутим, у младом су се Вуку већ тада зачеле извесне мисли којима ће он дати израза већ за време првих година свог боравка у Бечу.

Године 1815. Вук је у кругу српских списатеља био већ један од познатих. Међутим, они су његовим радом више били збуњени него одушевљени. Међу читаоцима био је слабо познат јер су његови први списи били изузетни, широка читалачка публика није била навикнута на њих.

Српском читалачком публиком владао је, као што је већ речено, у то време Милован Видаковић, који је својим моралним повестима слаткоречиво и сентиментално приповедао извесна историјска збитија. За извор својих романа Видаковић је користио „Историју српског народа“ Јована Рајића, дело које је више од пола века инспирисало велики број српских књижевника. Видаковић је из овог Рајићева Видаковић направиле и популаран извод и посебно га штампао. С тешко разумљивог Рајићевог руско-словенског језика он је текст ове гломазне историје „превео“ на прости дијалект српскијот начела (постанак) народа од силнаго Стефана првог цара сербског. Видаковићев књижевни језик био је „славено-српскиј“, вештачка мешавина ко-

ја није имала никакве везе с говорним народним језиком. До 1815. године Милован Видаковић је објавио неколико обимних романа — „Усамљени јуноша“ (1810), потом „Велимир и Босиљка“ (1811), и први део свог највећег романа „Љубомир у Јелисијуму“ (1814), који је наставио у још две књиге (1817, 1823).

Видаковић своје романи је назвао историјским већ „моралним повестима, сматрајући себе васпитачем тадашње српске омладине — чак читавог српског друштва. Али, безазлен до крајности, он је у историјске оквире убацивао такве бесмислице и анахронизме који су тадашњим ученим људима служили за општу смејурју.

Вук Стефановић Караџић је у то време боравио у Бечу. Биле су то две тешке и немирне године. Вук није знао још шта да ради и од чега ће живети. Тада, 1815. године објавио је у „Новинама српским“, јединим тадашњим српским новинама, „Рецензију о књизи званој Усамљени јуноша.“ У својој критици Вук је био сасвим добронамеран, нарочито је похвалио основну тенденцију Видаковићевог романа, јер је у њему „господин сочинитељ слатким штилом знао тако саставити да га свако радо чита, особито који у историји и својој народности душевну храну за себе тражи.“ Потом је Вук говорио о списатељевом језику и ту је имао доста примедаба, сасвим оправданих, с напоменом да се само „у-

примјечанија своја о језику“. Међутим, Вук је, иако још сасвим скроман и врло обавио при оцини дела овог тада врло уваженог и популарног српског списатеља, ипак за себе задржао право да у будуће, „када позније дела његова рецензирали буду — и више говоримо. За сад аутору срећу за будућа дела желим, упућујемо га на чи-

ло тешко и с напором припремио грађу за једно од својих најзначајнијих дела — „Српски рјечник“ (1818) — да оштро, отворено каже том „слаткоречивом Г. сочинитељу српских романа“ како он то будаласто пише и блебеће језиком који никакав није“. Тако је настала чувена „Друга рецензија српска“, која је у преко десет наставака из-

здрава и разумна, понекад и шеретска али увек оправдана, различна у име здравог разума и свега онога што је Вук могао да изнесе као одличан зналац и народног језика, народних обичаја и историје. Изрази често груби онакви као што одговарају времену и нису се много бирани. „Само магарца може да толкује ствари на овакав на-



тање добрих романа у страним језицима... Видаковић је убрзо одговорио на Вукову критику, и то опет у „Новинама српским“, с висине као учесник према селачету, који је тек научило да пише, и хоће да „соли памет“ искусном човеку од пера.

Вук је отрпео такав скоро понижавајући одговор, јер је Видаковић био на врху тадашњег српског „станишта дивотно-словесних муза“. Протекле су године. Милован Видаковић од 1817. године издао је „две части“ (два тома) свог најпознатијег и најчитанијег романа „Љубомир у Јелисијуму“. И тада се Вук прихватио, иако је живео вр-

ло тешко и с напором припремио грађу за једно од својих најзначајнијих дела — „Српски рјечник“ (1818) — да оштро, отворено каже том „слаткоречивом Г. сочинитељу српских романа“ како он то будаласто пише и блебеће језиком који никакав није“. Тако је настала чувена „Друга рецензија српска“, која је у преко десет наставака из-

чим као што чини господин Сочинитељ“ — каже на једном месту Вук.

Кад је године 1817. Милован Видаковић објавио да ће издати и трећи том свог „Љубомира“, он се наивно и немоћно оборио на Вука истичући да је овај своју рецензију писао само „из зависти и неке освете и дело ово пред светом хтео згнусити“. И поново Видаковић сам о себи говори најлепше, сматрајући да је једини међу српским списатељима који стоји изнад свих и продужује благородно дело овог нашег узвишеног господина Доситеја. А Вук му одмах одговара, називајући овај свој одговор „Мали одвраћац“ и сажима у две врло горке и поразне народне пословице: „Ко се хвали, сам се квари“ — „Сопстве на хвала срди“ — с коначним закључком из раније рецензије: „Из свега морамо закључити да господин Видаковић не зна ни Историје, ни Географије, ни Логике ни Поезије, ни Реторике; нити зна што је Морал, ни стид, ни учтивост; нити познаје характера народа нашег, ни ништа...“

# ДЕЈВИ КРОКЕТ И БЕЛИ ИНДИЈАНАЦ

ОКЛЕВАЈУЋИ, НИКО ЈЕ ПРИШАО ДЕЈВИЈУ...

ЖЕЛИМ ДА СЕ ВРАТИМ СВОМ СЪУ И МАЈЦИ!

ЗНАО САМ НИКО, ДА НЕШ ДОЊЕТИ ТАКВУ ОДЛУКУ! А САД ПОЖУРИ И НАКУПИ ЈОШ ДРВА! ЗА РУЧАК НЕМО ИМАТИ ПАСТРМКЕ!

ТЕК КАД СУ СЕ ДОБРО НАЈЕЛИ ДЕЈВИ ЈЕ ПОЧЕО ДА ПРИПРЕМА ДЕЧАКА ЗА ПОВРАТАК У ЦИВИЛИЗАЦИЈУ...

ТИ ИМАШ И СЕСТРИЦУ, НАЈСЛАЂЕ СТВОРЕЊЕ КОЈЕ САМ ИКАД ВИДЕО!

ПРИЧАЈ МИ ЈОШ О МОЈОЈ ПОРОДИЦИ, ДЕЈВИ!

НАСТАВИО ЈЕ ДА ГА ПОУЧАВА ЦЕЛИМ ПУТЕМ КОЈИ ЈЕ ТРАЈАО ДАНИМА...

ОД КОЈЕ ОВОГ ЈЕЛЕНА СКРОЗИМО ТИ ПРИСТОЈАН КАПУТ! ШТА ВЕЛИШ?

КАКУ ТИ КАЖЕШ, ДЕЈВИ!

И ЈЕЛЕН ЈЕ ПАО...

ПО СОПСТВЕНОЈ ЖЕЉИ НИКО ЈЕ ОДВАЦИО И ПОСЛЕДЊЕ УСПОМЕНЕ НА ЖИВОТ МЕЂУ ИНДИЈАНЦИМА...

Због једног нетачног и врло незгодно употребљеног цитата из Библије, Вук је свог противника духовито на звао „Господин Светилник“, тј. фењер, или свећњак, па је Видаковићу све до краја живота остао такав назив.

Међутим, Видаковић није попустио нити је прихватио иједну од Вукових примедаба, јер је овај за њега био и остао само селџак који се у-вукао „међу мусаму на Олимп српски и ту хоће да хангаром прави гулаш од сербскога књижевства“. Још једном, када је 1819. године, Видаковић објавио да ће издати трећу част Љубомира у Јелисијуму, њава га је натерао да поново закачи о Вука. Вук је овај пут, видећи на крају с ким има посла, написао само „Неколико ријечи“ (1819) — „Рецензент не жели да г. Видаковићу избије перо из шака него да му га још боље утврди“.

Трећи том овог злохудог романа изашао је тек 1823. године и Видаковић се поново враћа на Вукове рецензије, али му овај више не одговара, јер сматра да је чича Милован „крштен лудом водцом“ и разговарати с њим да је исто као „бацати боб у дувар“. Тако је после осам година завршена ова најдужа критичарска полемика у нашој књижевности. Вук Стефановић Караџић није успео да поправи Милована Видаковића, али је током ове књижевне препирке изнео мноштво сјајних и корисних мисли које је током свог живота и остварио.

Када је тамо негде око 1850. изашло, по ко зна који пут, једно од Видаковићевих дела — оно је прерађено у говорни народни језик и штампано по Вуковом правопису.

# Тајанствено острво

ПО РОМАНУ  
ЖИЛА ВЕРНА  
ЦРТА: И. КРУЉЕВИЋ



## ДОЖИВЉАЈИ МАЈСТОРА ШАХА

## МИСЛИ О ШАХУ

Кад је пре две године Борис Спаски гостовао у Смедереву био је изненађен затекавши две врсте плаката које су најављивале његову симултану утакмицу. На једној је писало да ће одиграти симултану продукцију, а на другој — симултану репродукцију! Овај, за шахисте непознат термин, изазвао је интересовање не само велемајстора већ и домаћина. Испоставило се да су словослагачи у штампарији, под утиском неког ранијег текста, начинили грешку. Она је дала идеју домаћинима да одмах позову Спаског да их другом приликом посети и то га пута стварно одигра симултану репродукцију. Погрешно одштампане плакете чувају се за ту поновну симултану утакмицу.

вене армије и у непосредној близини фронта играо симул-

танке. Једном приликом за време затишја нашао се на не

колико часова хода од јединице чији је био гост. Док је он чекао на превозно средство, командир је борцима поворио о госту и предстојећем сусрету и на велемајсторву несрећу рекао како он „добро игра коњима“. То је дало идеју задуженим за превоз да оседлају коње и упуте једног борца по Котова. И шта се десило? Котов, који никада није жахао, кренуо је пешице и мртав уморан стигао у јединицу. Симултана утакмица могла је бити одиграна тек сутрадан.

Нешто слично догодило се мајстору Драшку Велимировићу кад је пре три године

хитао на важно квалификационо такмичење у Врњачку Бању. Услед поплаве дошло је до прекида пруге Краљево — Врњачка Бања. Дружних саобраћајних средстава није било, па се он пешице упутио према Бањи. Оптерећен пртљагом тешко је прелазео километре. Док се одмарао нишао је неки човек из околине који је гонио магарце. Већимировић га је замолио за дозволу да једног магарца искористи као превозно средство до Врњачке Бање. До споразума је дошло и млади мајстор је за 2.000 старих динара „спорозовно“ допутовао на турнир.

ЛАЗ НИКОЛАЈЕВИЧ ТОЛСТОЈ: Ја волим шах зато што је то диван одмор; он подстиче на умни рад, али на неки посебан, само њему својствен начин.

БЕНЈАМИН ФРАНКЛИН: Шаховска игра није само пушта разонода; њом се могу постићи или појачати и неке веома вредне одлике ума, користећи се току људског живота за снажљивост у свим приликама. Јер, и живот је као нека врста шаха, у којем често ваља постићи неке предности, или се борити с такмачима и противницима, а ту постоји мноштво добрих и рђавих згода...

ДР ЗИГБЕРТ ТАРАШ: Увек сам помало сажаљевао човека који не зна да игра шах, као што бих сажаљевао човека коме је љубав остала непозната. Шах, као љубав, као музика, има моћ да људе чини срећним.

ДР ЕМАНУЕЛ ЛАСКЕР: Суштину шаха треба посматрати као борбу двају мозгова.

ДР САВИЈЕЛИ ГРИГОРЈЕВИЧ ТАРТАКОВЕР: Шах се најбоље учи преко грешака.

ДР АЛЕКСАНДАР АЛЕКСАНДРОВИЧ АЉЕХИН: За мене шах није игра, већ уметност. Да, ја сматрам шах уметношћу и прихватам обавезе уметника. И сваки прави и даровити шахиста има не само права већ и обавезе да себе сматра уметником.

И. ЧЕРЊУ: Сваки шаховски мајстор био је једном по четник.

АДОЛФ АНДЕРСЕН: Противнапад је најбоља одбрана.

АДОЛФ АЛБИН: Кад се ди виш партији неког чувеног мајстора, питај се колико је партија морао да изгуби док је једну успео да добије.



## ШАХОВСКИ КАЛЕИДОСКОП

— Сарагоса, град у Шпанији на десној обали Ебра, ушао је у шаховску теорију на мало необичајан начин. Један месни шаховски мајстор предложио је 1917. године да се у праксу uvede ново отварање, коме је 1921. године посвећен тема-турнир одигран у Сарагоси. Учесници турнира били су обавезни да у првом потезу као водичи белих фигура, повуку потез пешаком Ц2-Ц3. Ова новост — обележена као Сарагоско отварање — чини имала дуг век, јер су играчи у току игре улазили у већ познате варијанте у којима је бели начинио непотребан — управо први потез!

**ВЕСТФАЛСКА ВАРИЈАНТА.** — На међународном турниру у Њујорку 1927. године који је окупио најјаче играче тог времена, веома је популарна била варијанта у дамином гамбиту коју су нарочито анализирали др Милан Видмар и Рудолф Шпилман. Они су из Европе за Њујорк пу-

товали бродом „Вестфалија“ и дуге часове пловидбе проводили за шаховском таблом. За турнир је била спремна варијанта која је по броду дошла име „Вестфалска варијанта“.

**ПОРАЗ ЗБОГ ИЗНУДИЦЕ.** — На турниру у Сан Рему 1930. године Аљехин је одиграо са Нимцовићем партију достојну првака света. У Француској одбрани он је као бели при пуној табли фигура систематски стешњавао положај противника. Када је одиграо 30. потез, у „борби“ је било тачно 25 фигура, али је Нимцовић ипак потписао предају. На располагању је имао велики број потеза, али сваки од њих га је водио у материјалне губитке. Наглазило се у ретко успелој конструктивној изнудици.

**КАТАЛОНСКО ОТВАРАЊЕ.** — У Барцелоли, главном граду Каталоније одигран је 1929. године шаховски турнир. На њему је Тартаковер

као бели применио систем отварања који представља симбиозу даминог гамбита и Ретијевог отварања. Отварање је било прихваћено и из Каталоније је отпутовала вест да је „рођена“ — Каталонка! Ово се отварање и данас примењује на великим шаховским турнирима.

**ШАХОВСКО ПРЕДЈЕЛО.** — Приликом отварања Шаховске олимпијаде у Тел Авиву многе шаховске фигуре биле су у сласт поједене још пре него што су почеле борбе са таблом. Реч је о предјелу који је било сервирано у облику шаховских фигура. Шахисти су се најрадије служили најјачим фигурама — јер су оне и овде имале најјачу вредност.

**СИНИШИН УСТУПАК.** — Некадашњи првак Београда у шаху Синиша Аћимовић волео је да игра лаке партије са слабијим шахистима. При томе им је давао „fore“ и по два топа. У току игре он је

брзо манипулисао фигурама, па је на таблу стављао и оне фигуре које је дао „fore“ или које му је његов партнер однео. Тако је једном дао два топа „fore“ слабијем играчу, одушевљеном љубитељу шаха. Знајући за Синишине „мајсторске“ око табле је било доста посматрача. Један новоприсели упорио је сутерирао његовом партнеру један потез. Овај га је сажаљиво погледао и рекао:

— Како имате срца да ми тако нешто говорите када играм са два топа fore!

Та два топа су, наравно, одавно била у игри.

**ЦЕНА ШАХОВСКЕ СЛАВЕ.** — За постизање успеха у шаху потребан је дугогодишњи рад. У СССР је израчунато да је за постизање титуле националног мајстора потребно седам година бављења шахом. Тај податак није апсолутан али довољно говори да и шах спада у напорне игре.

# ЗАМАК У ПЕЋИНИ

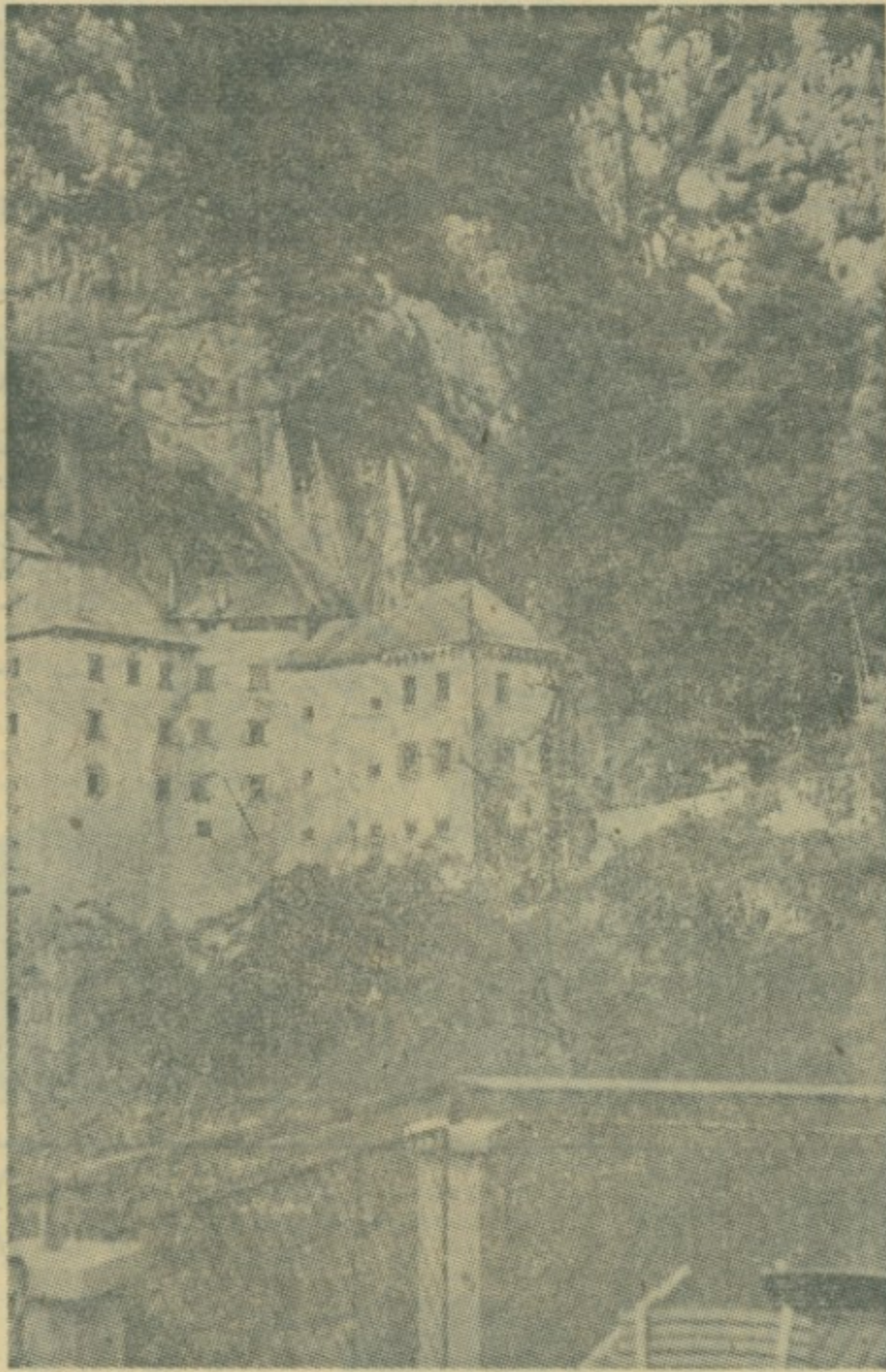
У кречњачким теренима Словеније налазе се наше најпознатије и ва туристе најпривлачније пећине. Поред надалеко чувене Постојнске јаме, једне од најдужих и најлепших у свету, овде су и Шкоцијанска јама, Крижне јаме, Худа Лукња, Планинска јама, Дивачка јама, Пивка и Черна јама и друге. Посебно је интересантна и привлачна пећина Предјама. Она лежи 7,5 км северозападно од Постојне, на надморској висини од око 500 метара. Улаз у пећину налази се у доњем делу потпуно вертикалне стене високе преко 120 м испод које се налази понор реке Локве. Дужина пећинских канала, који се пружају у неколико правца, износи преко 5.700 метара.

Оно што пећину издваја од осталих и чини је атрактивном за туристе јесте велики средњовековни град — замак подигнут на улазу у пећину и у њеном предњем делу. По предању замак је у давној прошлости припадао витезу одметнику Еразму, ко-

ји се поред главног, вешто служио и споредним улазом у пећину. Године 1570. пећина Предјама је припала феудалцу Ивану Кобензи, који је на месту дотрајалог старог утврђења подигао замак, који је очуван и до данас. Предњи зидови замка су од камена и цигала, а задње при родне представља стена.

Бројни посетиоци у просторијама овог необичног замка могу да виде интересантне предмете од кости, камена, бронзе, гвожђа и стакла. У једној од просторија смештена је збирка старог оружја и ловачких трофеја. Из сачуване спомен-књиге види се да је крајем прошлог века замак у Предјама посећивало око 500 туриста годишње. Данас је тај број, наравно, много већи. Само у току прошле године, необични замак изграђен у ренесансном стилу посетило је 50.000 туриста из свих крајева наше земље и света.

ПРЕДЈАМСКИ ГРАД-ЗАМАК



## ПИСМА ЧИТАЛАЦА

Драга редакцијо,  
Ваш лист редовно читам па бих желео, уколико је то могуће, да у њему објавите моју адресу. Дописивала бих се са друговима и другарицама из иностранства на енглеском, француском и немачком језику. Студент сам и имам 20 година.

**Зелен Биљана**  
Благоја Паровића број 61  
Сарајево

Као ваш стални читалац молио бих вас да ми испуните једну жељу. Желео бих да се дописујем са младим и девојкама из земље и иностранства. Имам 17 година, занима ме бит-музика и електричарски састави а посебно „Ролингстони“ и „Анималси“ и од домаћих „Силуете“. Језик дописивања српскохрватски и енглески.

**Првослав Малетић**  
Интернационалних бригада 25  
Београд

Имам 17 година. Желео бих да се дописујем са друговима и другарицама из земље и иностранства који сакупљају марке, разгледнице и воле филм. Језик дописивања: српскохрватски, руски, француски а може и бугарски.

**Драгиша Николић**  
ул. Орловића Павла 20  
Ниш

Желим да се дописујем са друговима и другарицама из земље и иностранства. Имам 15 година. Језик дописивања: српскохрватски и енглески.

**Боквић Мирослава**  
Саве Ковачевића 12-а  
Ниш

Желела бих да се дописујем са друговима и другарицама из наше земље и иностранства. Прешла сам у VI разред. Сакупљам разгледнице градова, фотографије глумца и певача. Интересује ме забавна музика. Језик дописивања: енглески, руски и српскохрватски.

**Миросављевић Љиљана**  
ул. Рајчевићева бр. 10  
Трстеник, СР Србија

Редован сам читалац вашег листа и желео бих да се дописујем са друговима и другарицама широм земље и иностранства. Имам 17 година. Језик дописивања: енглески, француски и руски.

**Ангелов Костадин**  
ул. Илинденска, војна зграда 3/21  
Тетово

Желим да се дописујем са друговима и другарицама из земље и иностранства. Имам 14 година и завршила сам VII разред. Сакупљам разгледнице, марке, фотографије глумца и певача. Језик дописивања: српскохрватски и руски.

**Келеч Мирјана**  
Пољски пут 8  
Врбас

Желео бих да ми испуните жељу, а то је да ми објавите адресу у рубрици „Писма читалаца“, јер желим да се дописујем. Имам 17 година а дописивао бих се на српскохрватском, руском, италијанском и немачком језику.

**Фејзо Муковић**  
уч. гимназије  
Рожај — СР Црна Гора

Преко вашег листа желео бих да се упознам са друговима и другарицама широм земље, читаоцима вашег листа. Сакупљам разгледнице глумца и градова, волим филм и музику. Имам 16 година и похађам школу ученика у привреди.

**Кучински Вера**  
Виноградска 19  
КУЛА — Бачка

Редован сам читалац вашег листа и желео бих да се дописујем с друговима из целог света. Имам 13 година и сакупљам разгледнице. Језик дописивања: српскохрватски и руски.

**Николић Анка**  
ученица О.Ш. „29. новембар“  
Сарајево

Желела бих да се дописујем са друговима и другарицама из земље и иностранства. Имам 15 година и ученица сам I разреда средњомедицинске школе. Интересује ме филм, забавна музика, позориште и спорт. Навијач сам „Црвене звезде“.

**Брауновић Јасмина**  
Драгана Павловића 10/ст. 1.  
Београд

Веома волим и ценим ваш лист, па вас молим да ми објавите адресу ради дописивања. Имам 16 година и желео бих да се дописујем са свима који су у могућности да ми пошаљу слике Алена Делона.

**Радосављевић Ружица**  
Крушевачка 27  
Београд

Имам 17 година и желео бих да се дописујем са друговима и другарицама из свих крајева. Волим забавну музику, филм и сакупљам разгледнице глумца и певача. Обећавам да ћу одговорити на свако писмо.

**Терек Илонка**  
Синђелићева бр. 18  
Кикинда

## ШУМА ДЕТИЊСТВА

© Walt Disney

СВЕ СЕ ДОГОДИЛО У ШУМИ ГДЕ ЈЕ КРИСТОФЕР ПРОВОДИО СВОЈЕ СРЕЊНО ДЕТИЊСТВО...

ОВО ЈЕ ЊЕГОВА КУЉА У ДРВЕТУ...

ЗДРАВО, ЈА САМ КРИСТОФЕР!

ЈЕДНОГ ЛЕТЊЕГ ДАНА ЊЕГОВ СУМОРНИ МАГАРАЦ ИЗГУБИО ЈЕ СВОЈ РЕП... КО ЗНА ПО КОЈИ ПУТ, И КАО УВЕК, КРИСТОФЕР ЈЕ ТУ ДА МУ ПОМОГНЕ...

НЕ ТЕ БОЛЕТИ, ИАР!

НИКА НЕ БОЛИ!

ТАКО! ЈЕСАМ ЛИ ГА ДОБРО ЗАКУЦАО!

НИЈЕ ВАЖНО! ВЕРОВАТНО ЋУ ГА ОПЕТ ИЗГУБИТИ!

НИЈЕ БАШ НЕКИ НАРОДИТ РЕП, ДА! САМ НА ЊЕГА НАВИКАО!

ТО ЈЕ БИО ИАР! А ЕВО И ОСТАЛИХ МОЈИХ ПРИЈАТЕЉА!

ЈА САМ КЕНГУ!

А ЈА ВЕБ-РУ!

ЈА САМ СОБА!

А ЈА ПРАСЛИН!

ЈА САМ ЗЕКХОП!

А ЈА ВЕБ-РИЦА. ДАИ НЕ ОБИЧНА, ВЕБ-РУПАРА!

НАЗНАД, ТУ ЈЕ ЕДУАРА МЕДВЕД! САМО...

ОН ШИВИ НА ДРУГОМ КРАЈУ ШУМЕ ПОД ИМЕНОМ ВИНЦИ ПУ\*

НАСТАВИЋЕ СЕ

© 1965 Walt Disney Productions World Rights Reserved

# ПРОЛЕЋНА ПЕНА У ТРАВИ

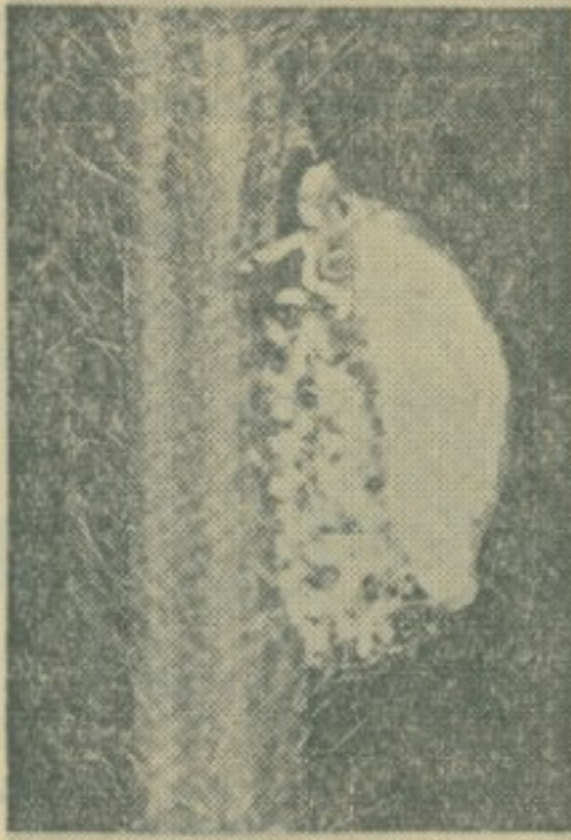
Средином лета и у рану јесен, по високој трави ливада размилеле се стотине малих белих инсеката са необичним именом „пролећна пена“. На високим сочним стабљикама ове бубе праве себи кућицу од мехурова које саме надувају. Понекад се деси да у једној кућици „станују“ два инсекта ове врсте која припада фамилији Cercopidae. Правићи кућицу на овај начин инсекти се заштићују од гладних птица и жарког летњег сунца.

Још док су младе, ове бубе се потпуно привикну на живот у свом пенушавом огртачу тако да у случају да им се огртач уклони, оне угину. Њихова танка кожа не спречава испаравање воде из организма тако да долази до дехидратације.

Досад је познато око тридесет врста ових инсеката. Могу да израсу до величине од једног сантиметра, у односу на тело имају велику главу а боја им варира од нежозелене до мрке. Јаја полажу у пролеће или лети, али се ларва развија тек идућег пролећа.

Кад се излеже, ларва загри за у стабљичу траве и сише биљне сокове. Због тога ови инсекти могу проузроковати знатне штете на житарицама, а често и на борвим стабљикама.

Док млада буба сише биљне сокове, непотребно излучује заједно са лепљивим секретом из својих жлезда које се налазе са stomачне стране. Мало помало, мехур по мехур, све док коначно сва не утоне у ту пенушаву масу. У том влажном огртачу она живи заштићена док коначно не одрасте. Као одрастао инсект се назива „жабавац“, јер изгледом подсећа на жабу која чучи.



# ЛОБОСИ УБИЦЕ ИЗ ПРЕРИЈЕ

Већ више година Цек Линч из Кејна, у савезној држави Њенсилванији, устаје сваке ноћи два пута да би обишао своје љубимце страшне преријске вукове, последње Мохиканце својих чувених предака. Ове вукове називају још и буфало-вукови и „лобоси“ што долази од шпанске речи „лобо“ која значи вук. А први Шпанци који су дошли у Нови свет, добро су запамтили те звери. За ове преријске убице зоолози кажу да нису посебна врста вукова. Ипак, они се разликују од своје сабраће која живе у шуми. Пре свега по боји своје длаке која је потпуно сива, а сем тога су и два пута тежи. Латинско им је име *Canis lupus nubilus*.

Деценијама су ови разбојници били права напаст за све бројнија стада стоке, па је америчка влада морала да предузме 1915. прави рат против њих и да расписује велике награде за њихово уништење. После тога лобоси су таквом брзином уништавани да се данас може рећи да их готово и нема. Да би сачувао ове животиње за будућа поколења Цек Линч на својој фарми чува изванредан број ових животиња. Интересовање за њих је велико. Сваке недеље многобројни туристи превале дуг пут да би видели двадесетак Линчових вукова уз улазницу од 75 центи (близу 1.000 старих динара). Свака група чује Линчову причу о прецима лобоса и крвавој историји која су они писали. Обилазак обично почиње од тора у коме се налазе три младунца, који су врло умњалати и радо се играју са Линчем. Али њихов газда каже да се ретко нађе старији вук који би желео да буде пријатељ с човеком.

— Погледајте оног разбојника тамо — каже Линч — Зове се Сејбер. Тежак је око 80 килограма. Зуби су му дуги преко пет сантиметара. Као од шале може да прескочи оградом од шест метара.

Док шумски вук достиже највише 40 килограма — прича Линч — лобоси теже два пута више. Кад се лобоси нађу на територији шумских вукова, они одмах напуштају ту област што се иначе не дешава кад се појави било која друга животиња.

У току четири године, колико Линч чува вукове, звери су га напаале више пута; при том је имао среће и поред

бројних ожиљака по телу. — Једном приликом — прича Линч — док сам пролазио по-

је то месо и задовољио се тиме што ми је поцепао предњи део вундјаке. Онда је застао

револвер који обавезно носим са собом али који ми је приликом пада испало. Испалио сам један метак преко главе вука и он се повукао у своју ограду. Али, он ми то никад није опростио. И сада, верујем, чека погодну прилику да ме шчепа, али тада се не бих тако олако извукао.

Вукови добијају месо само недељом. Сваком од њих припада по комад говедине тежак 25 килограма. Они своју порцију носе у снажним зубима као да је то обична шницл. Месо носе у угао својих ограда и тамо га у неколико потеза раскомадају и прогутају. Сем коштију друго ништа не остаје — длака, кожа, рскавице и све остало зачас нестаје у њиховом желуцу.

## Страх и трепет прерије

У прошлости су лобоси међу одгајивачима стоке на западу Америке важали као највећи непријатељи. Када би упали на фарму, иза њих би остајала страшна пустош. Обично су нападали у паровима. Женка је нападала спреда а мужјак отпозади гледајући да прегризне тетиве на задњим ногама. Појединим лобосима свирепост је донела „славу“. Прича се да је вук познат под именом Цек Главосек убио само у току једне ноћи 80 оваца. Други вук, познат као убица из Колорада, заклао је стоке у току своје разбојничке каријере у вредности од преко 100.000 долара. Један вук из Јужне Дакоте само у току једног лета направио је штету већу од 12.000 долара.

Почетком овог века било је година када су вукови лобоси наносили огромне штете фармерима као што је то био случај 1914. године. То је натерало владу да предузме драстичне мере 1915. године. Те године влада је најмила 400 најбољих ловаца којима су била дозвољена сва средства — отров, клопке, специјалне пушке и пси — само да би уништили што више разбојника који су се толико били осилили.

За псе је то било равно самоубиству. Лобос би бежао пред псима само докле док не би измакао из домета пушке ловаца, а онда би се муњевито окренуо и за трен ока заклао водећег пса. После тога би даље наставио да бежи.

## Потпуно истребљење

Међутим, упркос интелигенцији ових животиња оштрих зуба, лобос није могао да умакне потпуном уништењу. Иако је лако излазио на крај са псима, иако је вешто избегавао отров, ипак се од хиљада из све савременјих пушача није могао спасти. Већ двадесетих година нашег века лобос је био на путу да свим нестане. Тада је један лекар по имену Меклири набавио неколико младунца од којих је касније створио малу фарму. Др Меклири је изазвао праву сензацију када би се појавио у граду са својим љубимцима, који су седели у његовом аутомобилу. Он никада није имао ништа код себе чиме би се бранио од њих и никада га ниједан није напао. Волт Дизни је снимио са њим један филм који се звао „Легенда о лобосима“. Касније кад је лекар остарио, Линч је купио све његове животиње.



ЈЕДАН ОД МУЖЈАКА НЕРВНОШЕТА У ОГРАВЕНОМ ПРОСТОРУ ОЧЕКУЈУЋИ СВОЈ ОБРОК

ред ограде, један вук је некако успео да прескочи оградом високу близу пет метара и скочио ми право на груди. Под теретом ја сам пао на земљу. Вук је одмах почео да кида моју кожно вундјаку. Вероватно је претпостављао да

за тренутак и приближио се мојој глави. Гледао сам његове зенице које су се шириле док се потмуло режање чуло из његовог грла. Искористио сам тај тренутак оклевања да га нагло одгурнем и шчепао

# САВЕЗ МАЈМУНА И АНТИЛОПА

Човек се често изненади до ког степена могу бити развијени друштвеност и смишљеност за колективну сарадњу међу животињама. Та-

Догађа се да нека опасност са стране доведе до склапања неочекиваних савеза. Ловци антилопа у саванама источне Африке приметили су да се оне че-



ко је познато да јато чворака обично лети у отвореним формацијама. Међутим, исти ти чворци изненада мењају тај поредак и збију своје редове: то је знак да се на видлику појавио соко или нека друга грабљивица. Овај смисао за заједничко исту пање долази код животиња нарочито до израза када се налазе у опасности. Збијени у редове чворци представљају ефикасно оружје против грабљивица, које се без много колебања устремљују на усамљене птице, али врло ретко скупе храбрости да улету у густо јато где им прети опасност да постану жртве кљунова многобројних птица. Сличну тактику примењују и говеда. Када чују завијање вукова у даљини које најављује приближавање опасности.

сто мешају са мајмунима бабуенима, који се крећу у групама од по 80 животиња. Оно што је људе највише чудило било је да су антилопе у таквим савезима испољавале изузетну предострожност, која им иначе није својствена кад пасу у својим стадима. Оне су почињале да беже пре него што би им ловац пришао на пушкет. Показало се да удруживање антилопа и бабуена није било резултат случајности. Уопште савези се у животињском царству склапају ради заједничке одбране. Изванредан вид мајмуна бабуена се идеално допуњава са изузетно оштрим чулом мириса антилопа импала. Када мајмун угледа некада чују завијање вукова а када антилопа намирише опасност она пушта неку врсту крика.

# РОЂЕНА ЗА ЈАХАЧИЦУ

Испод свог по мери шмаеог костима за јахање Филипа Тила још носи пелене. Јер, ова мала јахачица има свега 20 месеци. Филипа има сопственог коња и сваког дана проведе у седлу најмање

два часа. Њена мајка с поновом каже да јој је кћерка сигурно најмлађа јахачица на свету. Филипу су први пут ставили на коња кад је имала свега седам дана. Када је имала осам месеци девојчица

је већ самостално јахала једног понија иако у то време још није умела да хода.

Најмлађа јахачица на свету већ је учествовала у четири јахачка турнира за децу и сва четири пута добила прву награду. Родитељи су већ почели да се брину јер је Филипа од пре три месеца почела да скаче преко препона. Девојчица готово нема играчака као друга деца и једина забава су јој — коњи.

Филипини родитељи имају у Вајкомбу, у Енглеској, школу за јахање и 40 коња.

# УПЕЦАНЕ ЗМИЈЕ

У кокошњаци Роберта Керлока из Монроа, у Америци, догађале су се необичне ствари. Мада су врата преко ноћи била херметички затворена, Керлока је сваког јутра чекала иста слика: јаја која су његове вредне кокице снеде нису била у гнезду. Према многим знацима Керлок је закључио да се у кокошњаку увлаче змије. Смислио је како да им доскочи. Донео је свој пецачки штап, пробушио једно јаје, увукао у њега удицу и воском затворио рупицу. Затим је други крај најлонског концa везао за једну таванску греду. Сутрадан је на удици нашао упецану — змију. Два дана касније он је на исти начин ух-



# ЈАХАЊЕ НА ШЕСТ НОГУ

Овчарски пас Цеккоб најбоље се осећа кад је у води. Његов власник се већ две године бави јахањем на таласима „на шест ногу“, па није чудно што Цеккоб тако сигурно стоји на дасци.



РИМСКЕ ИЗВИДНИЧКЕ КУЛЕ

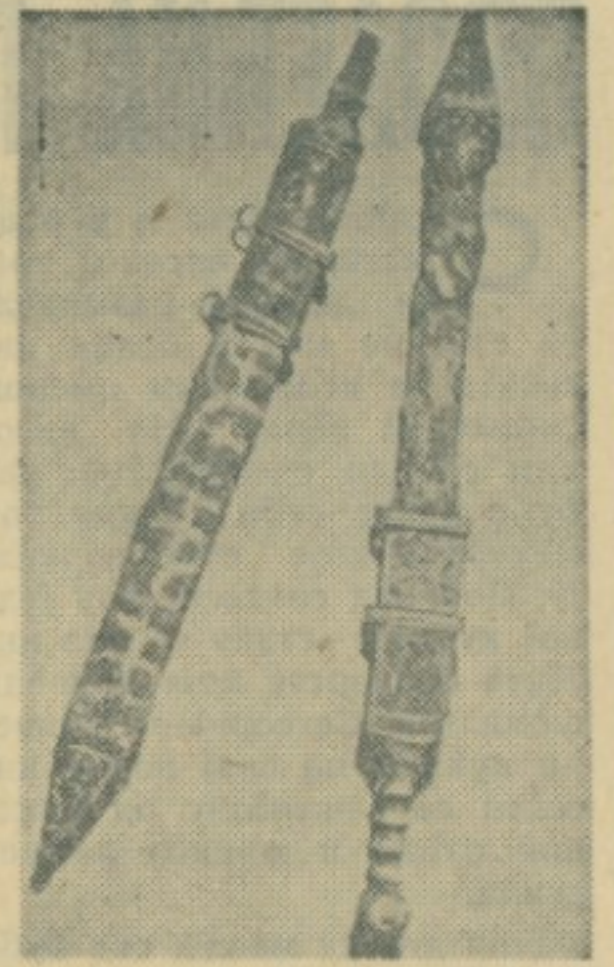
Прошавши кроз сурову школу пунских ратова римски легионари су се претворили у најмоћнију ратну машину старог века, која је више стотина година држала у покорности многа народе света.

штитове од испуцаног дрвета опточене чврстим оковом од којег су се одбијали шиљци непријатељских копаља, а другом махали мачем. Непријатељ се убрзо повлачио у одбрану.

Чим би непријатељски редови под силином удараца почели да се повијају, Римљани су удвостручили снагу напада. Мало је било искусних и храбрих ратника у непријатељским редовима који у тим тренуцима нису губили главу. С првим повлачењем отварају се у непријатељским редовима пукотине у које су римски копаљници гледали да продру. Битка се завршавала расулом и бежањем обезглављеног противника. Чим би победа била извојевана, римски командант је давао знак свирачу с рогом да огласи повлачење. Борци су одмах срећивали своје редове и обезбеђивали се од изненађења противнапада или спретно припремљене заседе.

Такви су били самнићански ратови против брдских племена средње и јужне Италије у

ним стрелцима и праћкашима, као и свом изванредном смислу за маневрисање. Таквом противнику Фабијус Максимус није смео отворено да се супротстави. Да би парализао његову војничку предност, он је први у историји ратовања изумео стратегију спаљене земље. Повлачећи се и избегавајући битку уништавао је све за собом и остављао Картагињанима пустињу. Запоседао је само гребене и врхове планина са којих је узнемиравао непријатеља. Међутим, упркос противљењу Фабијуса Максимуса, Римљани су горели од жеље да у отвореној бици победе Картагињане. То је довело до чувене битке у равници Кане у којој су Римљани за неколико часова изгубили све оно што су успели да сачувају повлачећи се пред Картагињанима неколико месеци. Битка,



ОФАНЗИВНИ ВОДЕЖИ ЗА БОРБУ ПРСА У ПРСА



РИМСКА ОКЛОПНА КОЛА — КОРЬЧА

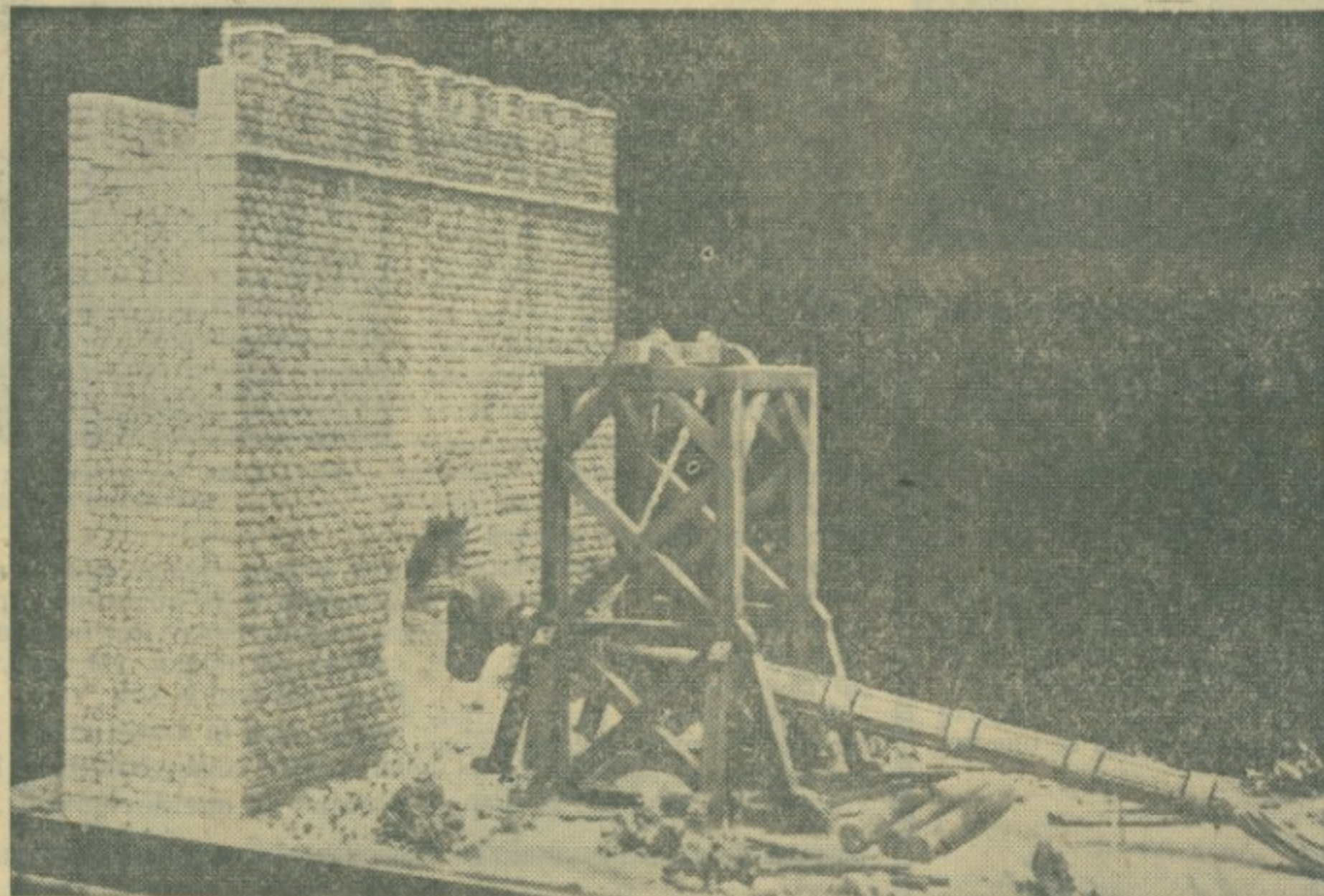
Ни странци ни робови нису имали приступа у римску легију. У почетку је то била добровољачка армија, коју је под оружје позивао конзул. Само су најбогатији имали могућности да купе седло, дизгине, узенгије и хране коња. Они су образовали коњицу. Средњи staleж сврставао се у оклопљену пешадију наоружану тешким и доста скупим оружјем. Најсиромашнији, који су могли набавити само лако оружје, борили су се повремено на боковима легије или су се мешали са коњицом. Таква је била легија у време када је Рим кретао у освајање Италије. Војник је у та древна времена полагао заклетву живота и смрти своје команданту у самом тренутку регрутације. Свако одступање легионара од обавезе примљене заклетвом кажњавало се смрћу. Заклетвом је војник предавао свој живот у руке команданта, а он је после тога имао сва права да га жртвује за добро отаџбине.

У почетку је римска војска подизана само за одређене задатке одбране и држана је под оружјем онолико колико је било потребно да се одбије напад непријатеља. Она је представљала живу снагу отаџбине у служби нужне одбране. У четвртм веку пре наше ере, под конзулом Ка-

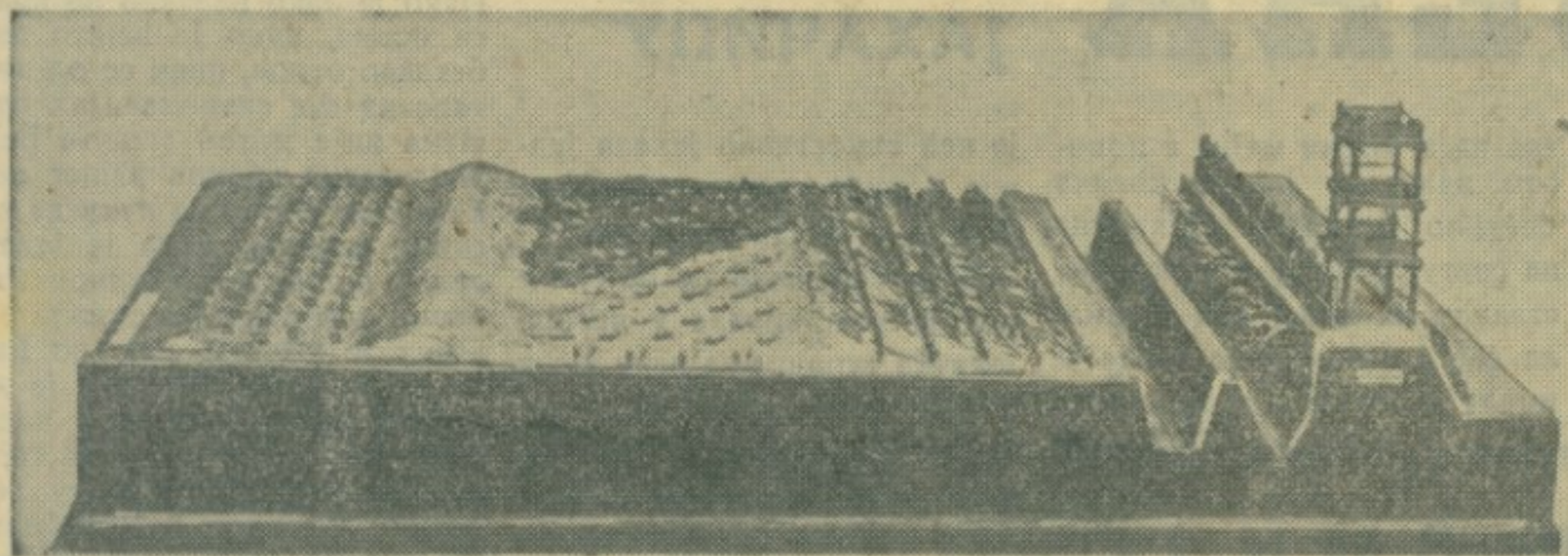
# КАКО СУ РАТОВАЛИ римски легионари

милом, римске легије су први пут опседали и то више година, један град. То је била опсада етрурског града Вејеса, која је трајала 10 година. Како су војници у већини случајева били земљорадници, њихова имања су остала необрађена. То је принудило државу да уведе војничку плату. Тако су легионари постали плаћена војска.

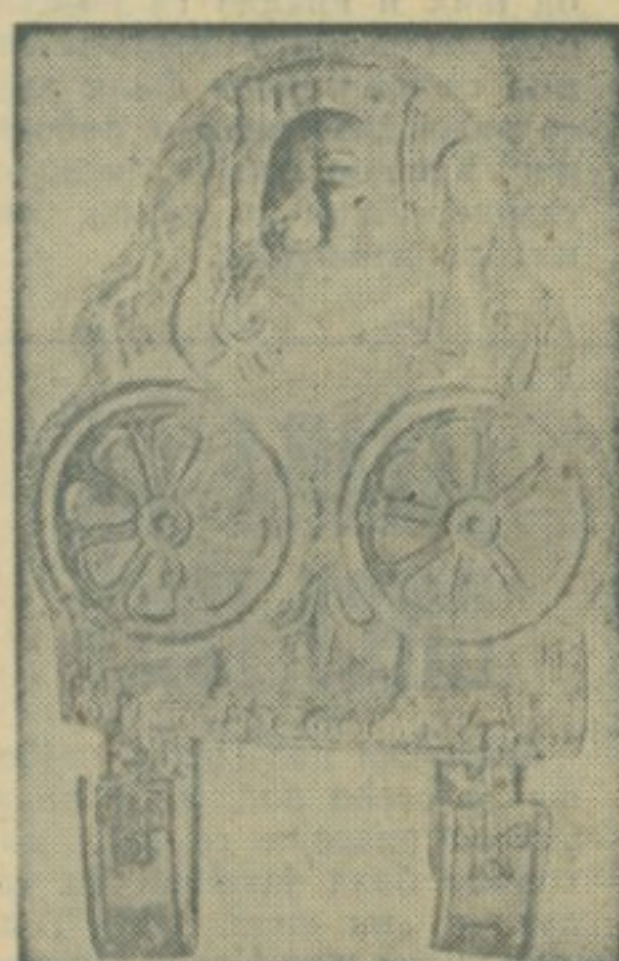
Примитивна пешадија се брзо усавршавала. У првом реду стајали су најмлађи војници тзв. хастати наоружани кратким копљем званим пилум. За њима су наступали старији, искусни војници — принципес — који су исто тако носили пилум. У трећем реду су се налазили најстарији војници — триари — наоружани дугим копљем истог имена. Једна легија имала је по десет манипула исте врсте а једна манипула је била састављена од две центурије. Пред почетак боја војници једне центурије сврстали су се лакат уз лакат.



РАТНО ОРУЂЕ ЗА ПРОВИЈАЊЕ ЗИДОВА — ОВАН



ШАНЧЕВИ, КОЉЕ И ШИЉЦИ ИСПРЕД УТВРЂЕЊА



МЕТАЛНИ ОКЛОП ЗА ГРУДИ ИЗ ВРЕМЕНА ПРЕ ПУНСКИХ РАТОВА

Други ред је попуњавао прваци и губитке првог а трећег другог.

Битке су у та древна времена биле у ствари судар људских маса. Пре јуриша непријатељи су се обично налазили удаљени један од другог 25 до 35 метара. Римска борбена тактика састојала се у томе да хастати баце свој пилум а затим јурну на противника. У тренутку када би се нашли на око метар пред њим, киша пилума које су избацивали принципеси забадала се изнад самних глава хастатија у живу масу непријатеља. Разуме се да је за овакву акцију била потребна велика прецизност. Два таласа копаља била су обично довољна да потпуно сломе борбено одушевљење противника и унесу пометњу у његове редове. Тада је си-

шумама и кланцима Апенина. Такви су били и пунски ратови од којих је други био најдужи и најжешћи. У њему се прославио генијални картагински војсковођа Ханибал, који се био зарекао да ће зарти „римско име“.

Када су се Картагињани после неочекиваног преласка преко Алпа изненада појавили у долини реке По, Римљани су им супротставили своје најбоље легије покушавајући да им препрече пут. Међутим, Ханибал их је све потукао. Брижљиво избегавајући Рим он се спустио на југ не претрпевши ниједан пораз. Своју надмоћност на бојном пољу Ханибал је постигао захваљујући разноврсним офанзивним средствима, шпанској и нумидској коњици, извр-

ма ка и многим војсковођама касније послужити као узор стратегије опкољавања и маневрисања на терену, одиграла се 216. године пре наше ере. Римљанима је било преко 50.000 а Картагињанима око 40.000. Вештим маневрима Ханибал је својом коњицом зашао иза леђа главнине римске пешадије и за свега два часа је опколио. Уследила је једна од најкрвавијих битки у старом веку. У том страховитом боју погинуо је сваки други легионар. Док су Римљани изгубили 25.000 људи, Картагињани су имали губитак од само 6.000.

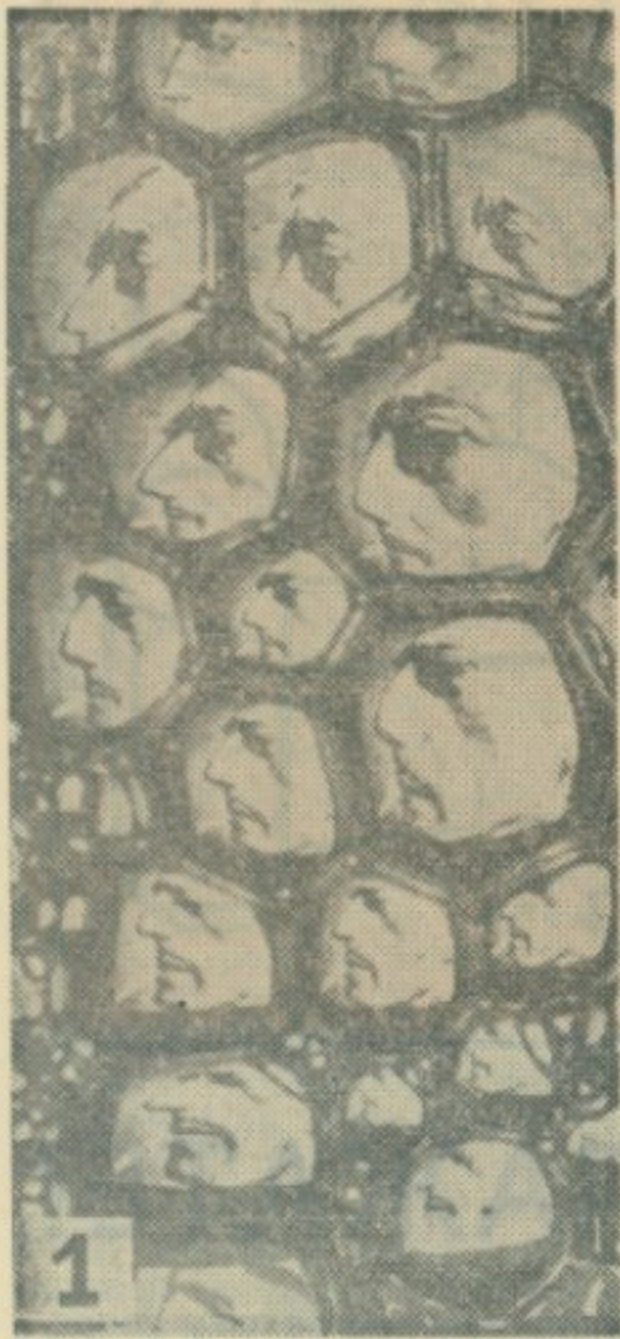
Ханибалови ратови су били сурова школа за римске војсковође. Међутим, они су би-

ли извршни ученици. Њима је било јасно да Ханибал представља врхунац ратне вештине хеленистичког доба и да су у њему сједињена најсјајнији начин сва знања грчких команданата као и самог Александра Македонског. У његовим рукама рат се претворио у сложену уметност, која се изучавала у књигама и проверавала у пракси. Пешадија је престала да буде краљица рата. Први пут су се појавили снажни одреди слонов пред којима су се повијали редови до тада непобедиве римске пешадије. Међутим, Римљани су се убрзо снашли. Њихови лако наоружани ратници подвлачили су се под слонове, рањавали их и изазивали њихов бес који је доводно до пустиши у редовима самих Картагињана. Од Картагињана су Римљани научили да користе разноврсна тешка ратна оруђа за напад и одбрану, инжењерију, фортификацију. За рушење непријатељских тврђава Римљани су почели да користе окове — тешку, дугачку, металом оковану греду на чијем се врху налазила масивна гвоздена овнијска глава. Снажне мишице њихале су оруђе везано ужадима за сложену конструкцију и у погодном тренутку ударцем металне главе разбијале зид. За дуготрајне опсаде коришћене су чувене корњаче, блиндирана кола античког доба. То су била колица на четири точка начињена од балвана и опруга а пресвучена сировом говеђом кожом да се не би могла запалити. У каснијим периодима Римљани су на међама своје империје градили високе и изванредно јаке камене куле осматрачнице са којих су вребали и давали сигнале. Чувене су и Цезарове тврђаве испред којих су се налазила два реда ровова и јама, пободено оштро коље, вучје јама и метални шиљци. У галским ратовима Цезар је први почео употребљавати ровове у сувоземном ратовању у равници. Најсјајнији пример утврђења у античком добу представља његов логор у Алезизи чији је први спољни круг утврђених шанчева био дуг 21 а унутрашњи 15 километара. У унутрашњости тих кругова његови војници, који су били извршни градитељи, за неколико дана по снегу и дичи, подигли су несавадљиве бееде. Положај Римљана био је на изглед безнадежан. Побуњени галски владар Верцингеторикс довео је пред Алезизи 300.000 својих најбољих ратника. Међутим, Цезар му се са неколико десетина хиљада људи одупро надмоћном техником и изванредним системом утврђења. Гали су претрпели пораз и онда су Римљани загосподарили Галијом.



ЛЕГИОНАРИ

# ИЗ ФОТОГРАФСКОГ АЛБУМА

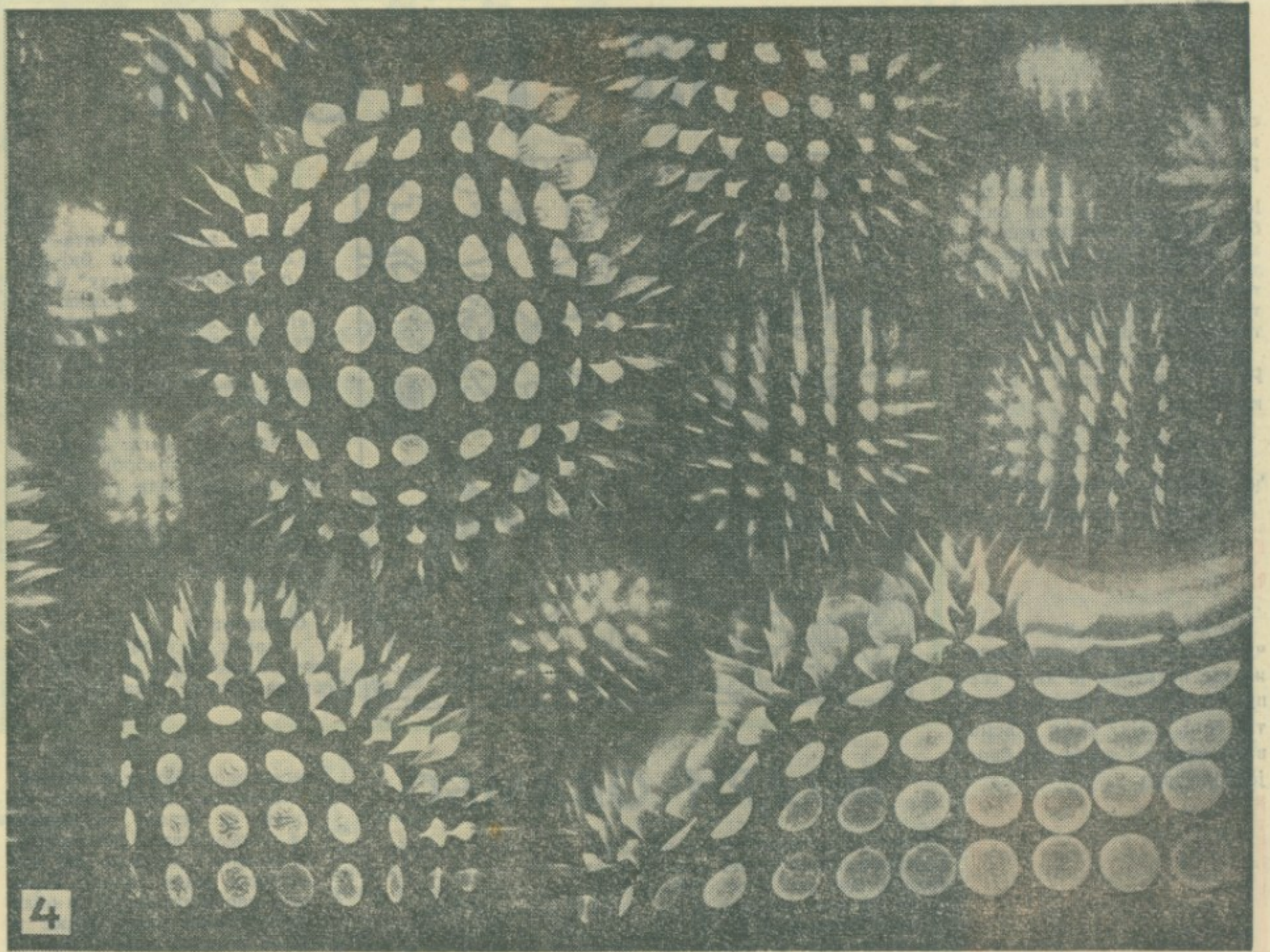
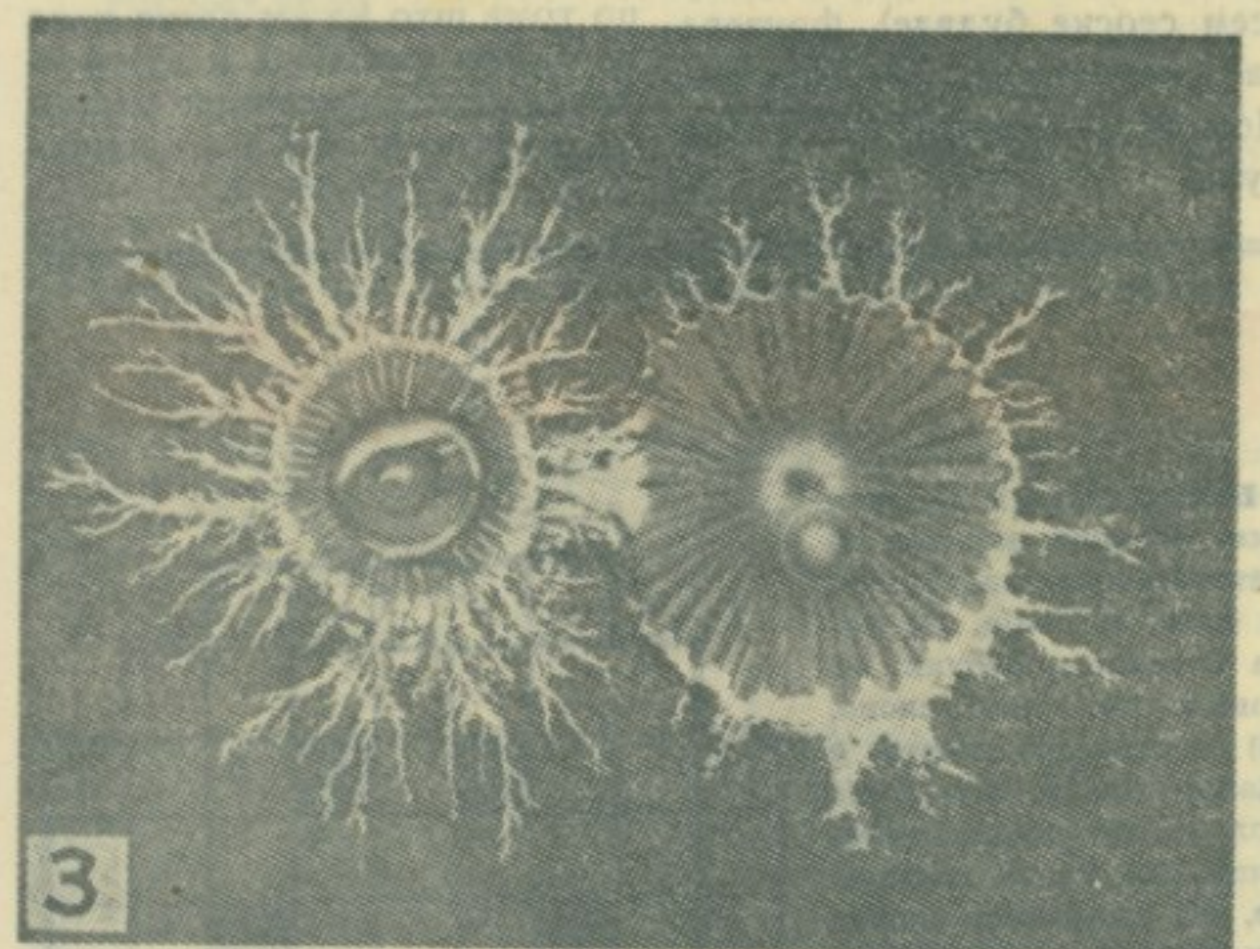
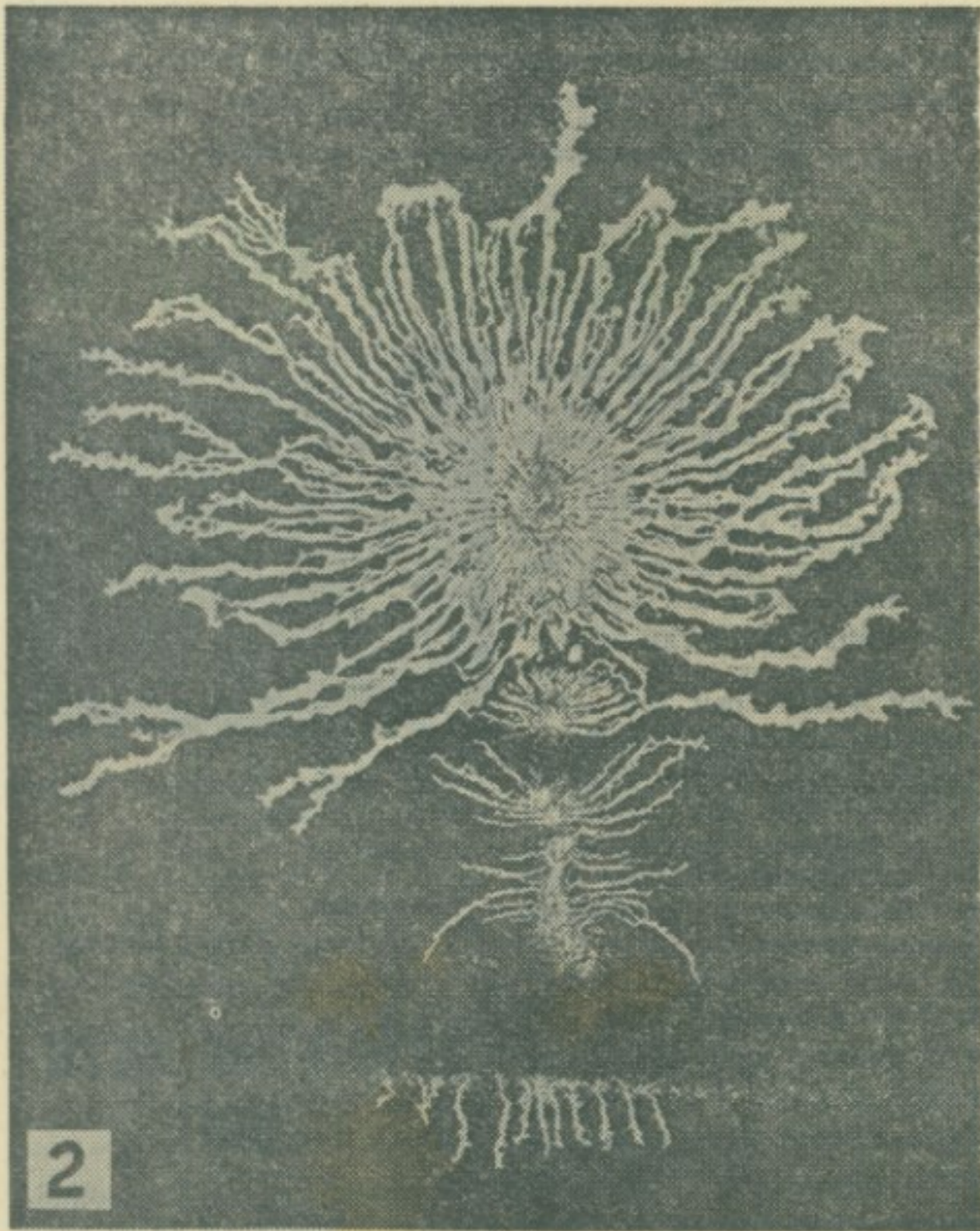


ЗАНИМЉИВИ СНИМЦИ  
МАЈСТОРА ФОТОГРА-  
ФИЈЕ ПЈЕРА ЖАФЕА  
ЧИЈУ ВАМ „ТАЈНУ“  
ОТКРИВАМО

ВАРИЈАЦИЈЕ ПОРТРЕТА  
ИВА КУСТОА — СВЕ НА  
МЕХУРОВИМА ОД САПУ-  
НИЦЕ (слика 1)

ТРАГОВИ АЛКОХОЛА  
НА СТАКЛеној ПЛОЧИ  
НАНЕСЕНИ КОМАДИ-  
ЋЕМ ВУНЕ (слике 2 и 3)

СВЕТЛЕ ТАЧКЕ ДОБИ-  
ЈЕНЕ ЗАХВАЉУЈУЋИ  
ИЗБУШЕНОМ ПАПИРУ  
КОЈИ СЕ ОГЛЕДА НА  
МЕХУРОВИМА САПУ-  
НИЦЕ (слика 4)



## «ХРАБРОСТ» АЛЕКСАНДРА ДИМЕ

Правих двобоја данас више нема: прошла су времена када се сукоб између два човека решавао копљем, мачем, сабљом или пиштољем. Али, на двобоје се није увек и свуда излазило само са оружјем у рукама.

Да ли сте икад чули за двобој голицања? Дуеланти с дугачким перима у рукама на знак секунданата улазе у круг нацртан на земљи чији је пречник око три метра. Међу посматрачима влада мукла тишина. Противници почињу да перима голицају један другог. Обично ниједан не издржи дуже од четврт часа. И који се од њих први насмеје мора да свом противнику призна победу. Овакви двобоји и данас се понекад одржавају у племену Сакај које живи на полуострву Малакци.

Још почетком овог века доморочи на Борнеу решавали су „питања части“ на начин ништа мање оригиналан. Када би се два мушкарца посвађала, двобој би био неизбежан. Само, нису се тукли они, већ... њихове жене. Увредени „дуеланти“ само су посматрали борбу и очекивали њен исход...

Не тако давно међу афричким црнцима Свахили постојала је једна врста двобоја у којем је један од противника обавезно плаћао главом. Наиме, противници би скочили у реку која врви од крокодила и покушавали да допливају до друге обале. Ко би до ње стигао жив проглашаван је за победника. Ако би се догодило да обојица препливају реку и стигну до друге обале, двобој се одмах настављао: поново скок у реку где чекају крокодили.

Против такзованих „европских двобоја“ на којима су се противници борили беспштедно мачевима или пиштољима све док један од њих не би остао на земљи, поведена је борба која је у разним земљама добила необичне облике — од излагања подсмеху на срамном стубу у Њујорку, до стварања „друштва антидуеланата“ у Енглеској. Као реакција на то у моду су ушли двобоји без сведока и та козовани „амерички двобоји“ када су противници вукли жреб да би одлучили који ће од њих извршити самоубиство узимајући сву одговорност на себе. Кроз „амерички двобој“ прошао је и чу-

вени француски романописац Александар Дима-Отац. До душе, промућурни књижевник успео је да превари судбину: Дима се посвађао с неким коњичким официром који га је изазвао на двобој. Према правилима америчког двобоја Дима је извлачио жреб и извукао савијену цедуљицу на којој је писало „смрт“. Узео је пиштољ, свечано се опростио од својих пријатеља и прешао у суседну одају да прострели себи главу. Одјекнуо је пуцањ... Сви су потрчали вратима, отворили их и застали запањени. На њих је, седећи заваљен у фотељи, гледао жив и неповређен Дима. „Промашао сам. Тане ме није погодило“ — мирно им је објаснио. По речима очевидца, најгрозније се од свих смејао коњички официр победни довитљивошћу аутора „Три мускетара“.

Постоји анегдота о необичном двобоју између немачког „гвозденог канцелара“ Бизмарка и научника Вирхова. Бизмарк је био изврстан мачевалац а и из пиштоља је гађао без промашаја. Вирхов није умео ни да се мачује ни да „пуца“; знао је једино да вешто барата спруветам. Кад га је једном после неког сукоба Бизмарк изазвао на двобој, Вирхов је, као изазвана страна чије је право да бира оружје, на место одређено за двобој донео кутију за пиштоље у којој су се налазиле... две кобасице. „Једна од њих је заражена смртоносним бацилима. Бирајте!“ — кавалерски је понудио Бизмарка. Гвоздени канцелар је одустао од двобоја. Подсмешљивци кажу да је то био једини пут када се Бизмарк уплашио кобасица које је,

као и сваки Немац, иначе не обично волео.

А какви су двобоји данас? Недавно су неки европски путници на прашњавим улицама на периферији аустралијског града Квинсленда посматрали двобој — бичевима. Сви који су покушали да раставе дуеланте прописно су добили по леђима.

Године 1945. британски листови објавили су вест о необичном аутомобилском двобоју. У једном бару посвађала су се два шофера. Кад је свађа дошла до белог уснијања, излетели су из бара, сели у своје теретњаке и стали по тргу да гоне један другог све док се нису сударили. Аутомобили су се претворили у гомилу скупаног гвозђа, а возачи су се нашли у болници. Као што видите, и у наше време још има двобоја.



## Некорисна резерва

Једна канадска војна формација стационирана у граду Едмонтону има сопствену електричну централу за случајеве кад се у градској централи догоди какав квар. Када је први пут град остао у мраку и дежурни официр наредио да се укључи резервни генератор, откривено је да се он налази у једном магацину чија се врата отварају помоћу електричне струје — из градске мреже.



# Кестење

Рада, Петар и Коста били су у шуми где су скупљали кестење. На повратку Рада рече:

— Ако би ти, Петре, дао Кости четири кестена онда би сваки од вас двојице имао упола мање од мене. Али, ако би ти, Коста, дао Петру два кестена, онда би Петар имао три пута, а ја четири пута више од тебе.

Колико је кестенова имала Рада, колико Петар, а колико Коста?

Одговор:

Рада је имала 24, Петар 16, а Коста 8.

# ЗА МАТЕМАТИЧАРЕ

Да би ова мала и лака рачунска операција могла да се изведе потребно је да у све празне кругове убележите исти број. Који? Реши ћемо вама само то да је тај број једноцифрен.



Одговор:

Сваки број који се дели са 3.

# ОТВОР И ОЧИ

## ХРАБРИ КРОЈАЧ

Сви сте вероватно читали познату Гримову бајку о „Храбром кројачу“ и сећате се његових доживљаја. На нашем цртежу представљена је једна сцена, и то она када храбри кројач бежи од једнорога, покушава да га наведе да налети на дрво и свој рог зареје у њега. Лепо, можете рећи, храброг кројача видимо, али где је једнорог?

И једнорог је ту, само га треба наћи. А то није тешко — ако добро отворите очи.

Одговор: Једнорог је испод дрвета, а не изнад њега.

# МУДРИ ОВАМБО

Вођа једне експедиције по Африци унајмио је пет домородаца да му носе терет. Сваки од њих требало је да носи на путу по једну балу, али увек исту. У једној бали били су запаковани шаптори, у другој научни инструменти и тако даље. Првог дана путовања вођа експедиције им је предложио да сваки од њих изабере балу коју ће носити читаво време путовања.

дино се млади Овамбо није журио: пустио их је да узме коју коју хоће. Тако је њему остала најтежа бала. — Ко се последњи смеје најслађе се смеје — казао је Овамбо подижући свој тешки терет. Шта је било у бали која је допала Овамбу?

Одговор:

Део који није ни био у бали, него је био испод њега.

# РЕАКТИВНА БАКИЦА

Чета пионира под руководством официра Ивана Титаренка недавно је чистила околину једног села у Черни-

горској области у Совјетском Савезу од немачких мина осталих из рата. Потпуно очекивано у дворишту седам

десет двогодишње колхознице Јевдокије Нечипоренко открили су ограду начињену од реактивних пројектила. Колхозница је њима још пре двадесет једну годину оградила двориште да јој са оближње баре не долазе гуске и праве штету у повртњаку. Кад је видела да војници хоће да јој разруше ограду, зграбила је дрвене виле и кренула у напад. Покушали су да јој објасне да су ракете опасне, али старица није хтела ни да их слуша. После дугих преговора било је нађено компромисно решење: војници ће најпре поставити око дворишта дрвену ограду, а затим ће поводити раке те. Пошто се уверила да нова ограда није ништа лошија од старе, бака се одобривољила па је чак уз ракете приложила и цев од малог немачког топа којим је иначе подупирала врата на свом кривошпицу.

# НАПРАВИ САМ

У досадашњим бројевима дали смо опис два апарата за које сте морали да сакупите са разних места делове, а неке сте морали претходно и сами израдити. Сем тога, апарат је био предвиђен само за рад са слушалицама.

Сада ћемо приказати пријемник са три транзистора, са звучником и уграђеном феритном антеном. Сви делови за склапање овог апарата сакупљени су у једну гарнитуру, која се продаје по радио-техничким радњама под називом „ПИОНИР“.

Приликом конструкције делова за овај апарат имало се у виду да је апарат предвиђен за узраст од 12—15 година, за људе који немају неограничен приступ предзнању или искуству у руковању алатом. Из сигурносних разлога одбачено је напајање апарата из електричне мреже, као и њена употреба за време монтаже апарата. Зато је одабран апарат са транзисторима, који се напаја из две цевне батерије. Одбачена је и употреба електричног лемила код монтаже, а да би се ипак постигао добар и трајан спој између делова, изводи се спајање жица стезањем под завртњем у контактним стубићима. Жице на неким деловима ипак су залемљене једним крајем, што је спроведено у фабрици; слободан крај ових жица, разне боје исечене већ на потребну меру, долази у контактним стубић.

Од алата је потребна само једна одвртка која је приложена гарнитурџ. Пошто ће овај апарат углавном састављати деца, без стручног знања, одабрана је што просторија електрична шема. У електричном погледу то је апарат за средње таласно подручје, са директним појачањем, са три транзистора и једном диодом. Звучник је високоомни тако да је отпао и излазни транзистор. Феритна антена дужине 140 мм омогућена у већини случајева добар пријем локалне станице у звучнику. Апарат се може користити још и као мали грамофонски појачавач.

Детаљно упутство за склапање са потребним скицама омогућује и почетнику да састави овај апарат.

Гарнитура је састављена из механичких и електричних саставних делова:

## МЕХАНИЧКИ САСТАВНИ ДЕЛОВИ

- 1) Кутија од плас. масе у деловима
- 2) Завртњи М3 x 8 и навртке
- 3) Звездасте подлошке
- 4) Контактни стубићи

# ТРАНЗИСТОРСКИ ПРИЈЕМНИК «ПИОНИР» У ДЕЛОВИМА ЗА СКЛАПАЊЕ

- 5) Прикључни контакти за батерију
- 6) Гумени држач батерије и прстенови за звучник
- 7) Дугмад са завртњем
- 8) Прикључне плочице за антену и грамофон
- 9) Жице за спајање у разним бојама сечене на меру
- 10) Одвртка за монтажу

## ЕЛЕКТРИЧНИ САСТАВНИ ДЕЛОВИ

- 1) Потенциометар са прекидачем
- 2) Промењливи кондензатор
- 3) Звучник 0,4 W, 100 Ома
- 4) Феритна антена са калемом
- 5) ВФ пригушница

упаковани су у најлонске кесе, а све је то са осталим деловима и упутством смештено у картонску кутију.

## УПУТСТВО ЗА МОНТАЖУ АПАРАТА

Упутство на двадесет страница допуњује ову гарнитуру. У првом делу описана је цела монтажа и шемирање апарата, а други део је предвиђен за оне, који би мало више желели да сазнају из области радио-технике.

После сликовитог списка делова следећи је јасан опис монтаже појединих делова са потребним цртежима у две боје, та

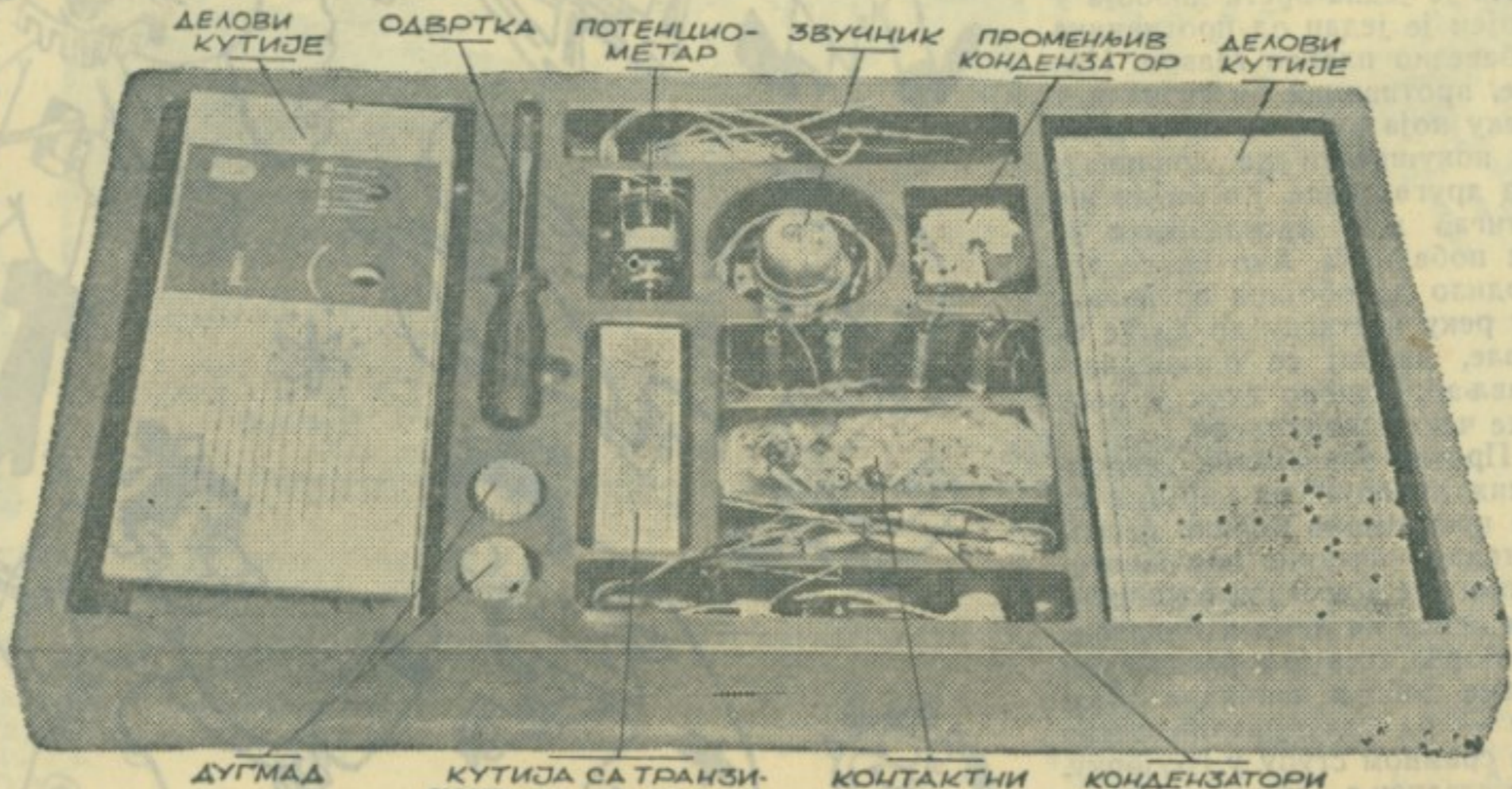
тажна цртежа за повезивање делова. Све су жице различито обојене, а спајају се у обележене контактне стубиће.

Други део приказује на веома популаран начин основне пој-

нике, потребне за разумевање једног радио-преноса и рада самог апарата. О саставним деловима, употребљеним у апарату као: отпорници, кондензатори, калемови, звучник, транзистори, дати су најпотребнији технички подаци и објашњена њихова намена у апарату. На крају је приказана и принципијелна шема апарата са потребним техничким објашњењем функције сваког дела, тако да се из тога добије увид о начину рада апарата.

Симболи из шеме објашњени су још у списку електричних делова где је поред сваког дела дат његов изглед као и симбол.

Тако написано упутство допу-



- 6) Три транзистора и једна диода
- 7) Седам разних отпорника
- 8) Три разна полиестер кондензатора
- 9) Пет електролитичких кондензатора
- 10) Две цевне батерије 4,5 V
- Ситни делови (завртњи, стубићи, навртке, подлошке и др.)

ко да и лаик може сигурно да монтира апарат. У црвеној боји приказани су већ монтирани делови, а плава боја означава делове које треба монтирати. Све је тако приказано да се из претеча види како треба причврстити сваки део. По истом систему израђена су и три монтоме из електро и радио-тех-

ње ову гарнитуру делова и омогућује оmlадини, да кроз забаву упознаје основне принципе радио-технике и тако проширује своје техничко образовање. Гарнитура ће добродоћи нашим школама као помоћ у општетехничком образовању. Овим закључујемо серију чланака за склапање радио-апарата.



# КАКО ЗАПАЖАТЕ?

Лако је приметити да је сликар на овом цртежу направно 12 грешака. Али да бисте проверили моћ свог запажања, погледајте добро ову слику; затим покушајте да по сећању напишете на парчету папира пет грешака којих се сећате.

# АУТОБИОГРАФИЈА У НЕГАТИВУ

Зевем се Ф. Жозеф Дезире Константин. Рођен сам у Марсељу. „У животу досад нисам видео овако ружно дете“, — кажу да је казао лекар који је помогао да дођем на свет. Али, ја његове речи нисам разумео. Срећом.



Као дечак певао сам са својим братом у купалишном казину. Имао сам леп глас који ми се и данас свиђа.

Још један податак: витез сам легиче части. Ко сам?

У животу сам променио 38 занимања. Био сам радник у једној фабрици сапуна, имао сам перионицу рубља, био сам банкарски службеник и обалски радник.

Одговор: Гитлер.

А онда сам постао певач шансона (никакво чудо кад имам такав глас!). Имао сам успеха и Саша Гитри ме је открио. Моја велика шанса: играо сам сеоску будалу у филму „Врли Исидор“!

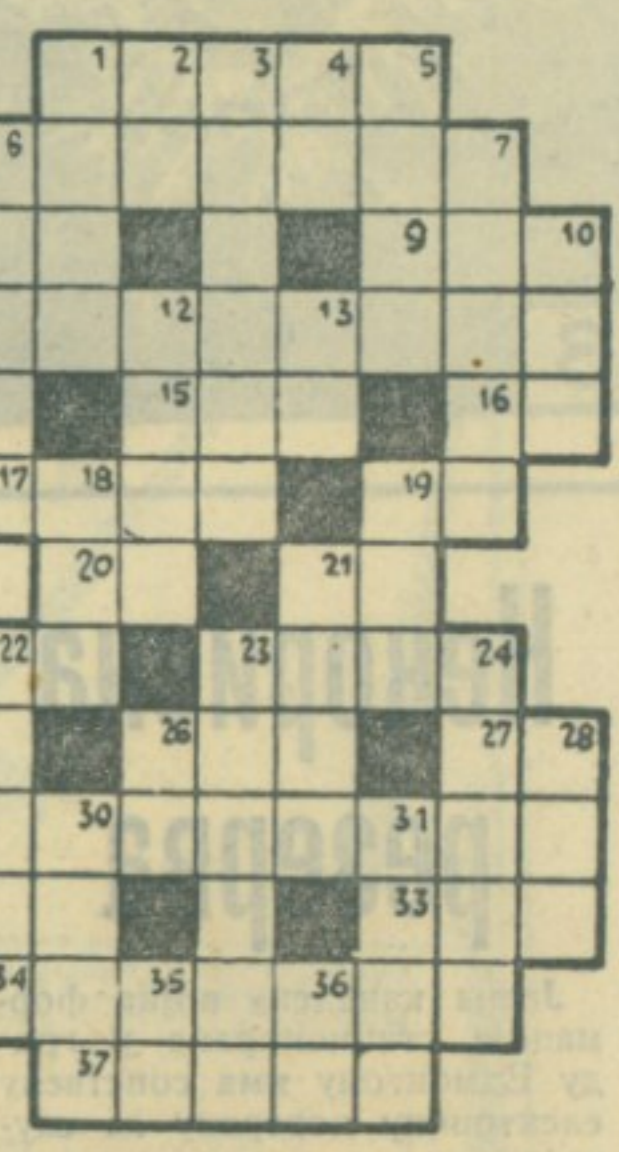
# АУТОМОБИЛИСТИ И НОГЕ

У филмовима сам играо (сем сеоске будале), фризерџ за даме, свештенике, пекаре, Дон Жуане, детектива робне куће.

У не тако далекој будућности аутомобилисти ће се лако моћи разликовати од пешака по томе што ће им десна нога постати све дужа и дужа — тврди један амерички лекар. Од притискивања на папучицу за гас, разуме се.

# УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) део женске народне ношње, 6) летовалиште на Брачу, 8) спис, 9) двоје, 11) прва словенска азбука, 14) узвик, 15) грчко слово, 16) историјско место у Малој Азији, 17) врста колача, 19) лична заменица, 20) слово латинице, 21) иницијали нашег књижевника („Коптани“), 22) упитна заменица, 23) планина у СССР, 25) лична заменица, 26) део намештаја, 27) мера за површину, 28) трагедија Жана Расина, 32) поклон, 33) кретање воде, 34) борац с биковима, 37) врх на планини Вабуни у Македонији.



Усправно: 1) индустријска биљка, 2) спев, 3) дивота, 4) латинска свежа, 5) делови тачности, 6) конструкција, 7) македонски књижевник (Коста), 8) стара турска титула, 10) стара српска престоница, 12) велики немачки песник (1749—1823), 13) два слова, 16) француски књижевник („Јадници“), 19) врста инсекта, 21) хемијски елемент, 22) узвиз, 23) дан у недељу, 24) поветарац, 25) туга, 26) скраћеница са својеручно, 28) речна и морска животиња, 30) река у Албанији, 31) полуострво у Грчкој, 35) аутомобилска ознака за Куманово, 36) музичка нота.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) придиви, 7) три, 8) атест, 10) реза, 12) Орли, 13) ужина, 15) нар, 16) Дик, 17) ба, 19) не, 20) завод, 22) Сора, 24)

АНСА, 26) хват, 27) Лика, 28) вивола, 30) о о, 31) на, 32) Ири, 34) Крк, 36) Видин, 38) Раос, 40) Теба, 41) Антон, 42) ЈАТ, 43) Цер, 44) Вар.

Усправно: 1) Прежихов Воранц, 2) ризик, 3) да, 4) ето, 5) Верн, 6) „Исландски рибар“, 7) труд, 9) тире, 11) ан, 14) аба, 18) Авала, 20) затон, 21) они, 22) С(те ван) Христић, 23) РАИ, 25) аа, 29) лав, 30) окра, 32) идеја, 33) инат, 35) коте, 37) И(во) Т(ијардо-вић), 39) сор.

# ХРАБРА ПОСАДА ПОДМОРНИЦЕ «ТРЕШЕР»

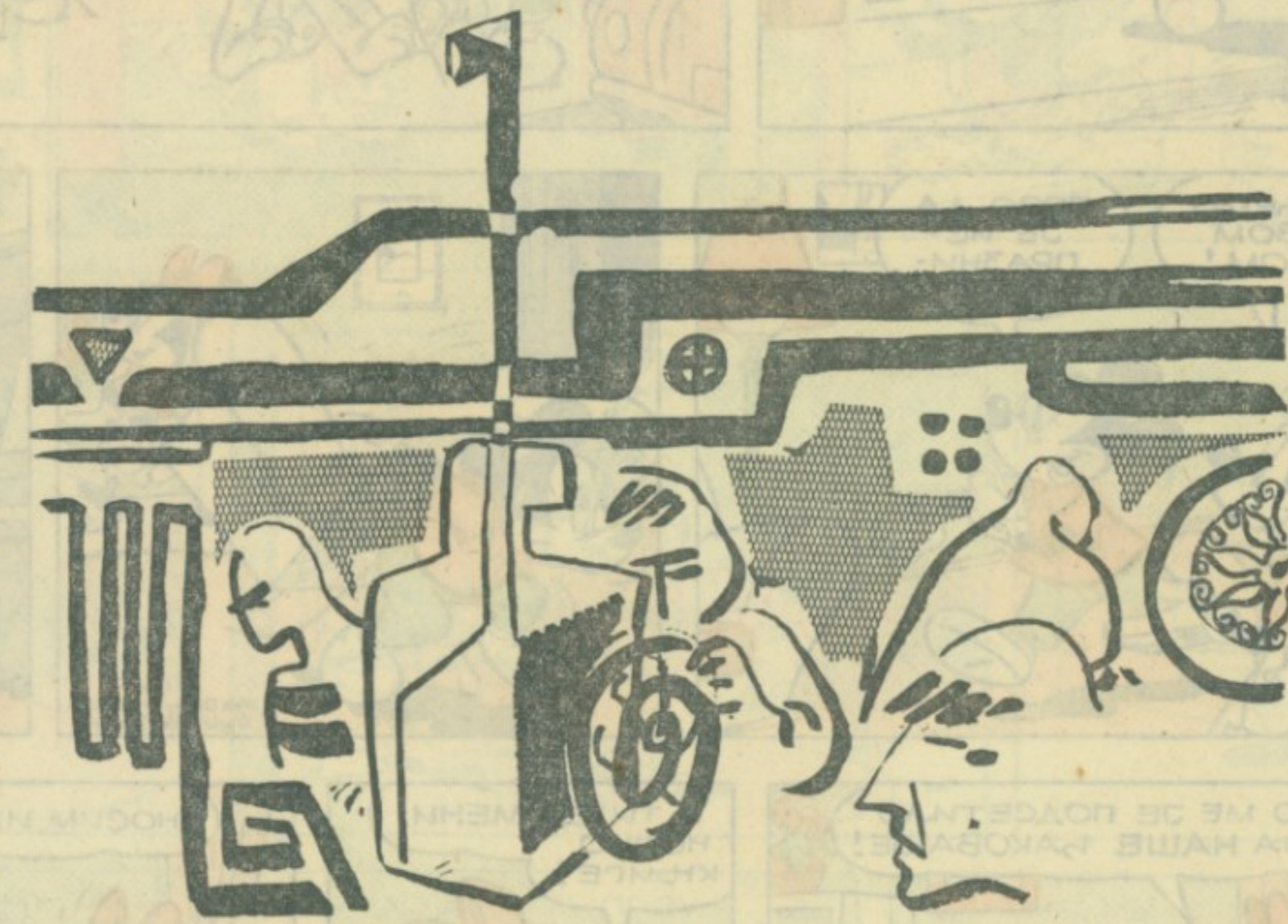
Прва британска подморничка флота налазила се у Александријској луци ради њене заштите. Једног раног фебруарског јутра 1942. године подморница „Трешер“ испловила је до складишног брода „Мидвеј“ да би се снабдела горивом. Примила је гориво и сад се удаљавала од „Мидвеја“. Пре десетак дана њена посада је стигла у Александрију сарајног задатка. Очекивала је од мор. Уместо тога, адмирал Прве подморничке флоте позвао је команданта „Трешера“ двадесет седмогодишњег Макензија.

— Обавестите своје официре да нема одмора. Командоваћете ратном патролом у подручју јужне и источне Грчке. Испловите одмах!

Посада поручника Макензија била је састављена од пет младих поморских официра, који су представљали одличну борбену екипу. Подморница је одмах заронила и напустила Александрију. Ше снастог фебруара ушла је у област Крита и на дубини од петнаестак метара зајонила.

## Конвој на пучини

Сутрадан у четири часа ујутру „Трешерови“ радари су открили непријатељски конвој од три брода, у висини Крита. Поручник Макензи је одмах узео курс према заливу Суда и кренуо у сусрет непријатељу. После два часа вођење, подморница је полако испловила на површину. Поручник Макензи је истурио перископе и посматрао пучину. Море је било потпу-



но мирно. Угледао је конвој у пратњи разарача. Подморница је заронила. Макензи је променио позицију и остао у заседи очекујући борбено одстојање. У 8.55 часова, опет је истурио перископе. Пред њим се указао огроман трговачки брод од 3.000 тона носивости. За пола минута торпеда су била спрема Посада је нестрпљиво очекивала одлуку свога команданта. И управо у тренутку кад је Макензи хтео да нареди торпедовање, у

сусрет им је наишло неколико немачких патролних авиона.

„Трешер“ је заронио и угашио све моторе. Авиони су прелетели подморницу, затим направили заокрет и опет се вратили. Будно су чували ваздушни простор изнад конвоја. Трговачки брод у конвоју, праћен са пет разарача и противподморничких бродова, преносио је оружје и муницију. На његовим палубама су били топови и тенкови.

У 11.20 часова поручник Макензи је пожево истурио перископе. Конвој је пловио брзином од осам чворова на сат. Трговачки брод се налазио у средини, пратња испред и иза њега. Био је удаљен око седам наутничких миља од „Трешера“.

## Торпеда су полетела

Подморница је лагано утонула у дубину да би после једног часа у пуној борбеној приправности и с напуњеним

торпедним цевима изронила. У тренутку када су перископи били истурени, наши су се у пенушавим таласима, преко ње су прешли снажни пропелери непријатељског теретног брода.

Командант подморнице поручник Макензи је наредио посади да лансира торпеда. Три торпедне цеви су навишаниле и после неколико секунди на две-три стотине метара од подморнице одјекнуле су страшне експлозије. Брод је био погођен у утробу и у крми део. Водени стубови су шикнули у вис а затим се опет чула експлозија од које је задрхтала пучина.

Брод је био захваћен експлозијом муниције коју је носио. Посада и пратња били су збуњени. Нису знали одакле су торпеда дошла. Док је пратња покушала да пружи одбрану, конвој су захватиле још две експлозије. Два разарача су пошла на дно. Непријатељ више није имао шта да брани. Муниција је одлетела у ваздух, а олупине бродова на дно Средоземног мора.

Поручник Макензи је заронио и опет угашио све моторе. Непријатељски авиони и бродови трагали су за нападатцем, али га нису могли пронаћи. Макензи је овде остао до поноћи. Затим се удаљио. Непријатељ је узео супротни правац и вратио се у своју базу. Драгоцену благо, муницију и оружје, било је изгубљено. Сутрадан у осам часова пучина је била опет чиста.

После успешно извршеног задатка, Макензи је пошао у Александрију. На путу су сусрели један патролни немачки брод. Два торпеда су била довољна да га пошаљу на дно. Лов је био добар. Адмирал Прве подморничке флоте био је задовољан посадом „Трешера“ и његовог команданта поручника Макензија.

За овај ратни задатак поручник Макензи је одликован од британске владе највишим орденом за храброст Викторијиним крстом.

Десете  
ли вет  
гучи

да...

... претерано уживање алкохола има поред осталих последица и ту да алкохоличар све



предмете види тамније но што су у стварности, као да их посматра кроз тамне наочаре.

... техничка дефиниција секунда гласи: то је 31.556.925.574. део 1900. године. Али, ни та вредност није апсолутно тачна јер се дужина астрономске године мења.

... са житног поља просечне површине испари лети сваког дана око 60.000 литара воде.

... од стабла и грана само једне циновске калифорнијске секвоје ви соке 110 метара, која у



пречнику има 15 метара, могло би се направити више од 100 милијарди шибца.

... Данијел Дефо, аутор познатог романа „Робинзон Крузо“, није био само писац већ и трговачки путник, трго-



вачки помоћник, фабрикант цигала, дипломата, најамнички војник и шпијун.

... помоћу нарочитих лабораторијских апарата данас је могуће мерити температуру до 60 хиљада Целзијусових степени. Међутим, код термонуклеарних реакција развијају се температуре изнад 100 милиона степени.

# Два подвига пролетера

После напорних борби на Сињајевини, које су трајале недељу дана, Четврта пролетерска бригада је узбрзаним маршом преко Шавника, планине Пиве и Мратиња за један дан стигла на положаје код Будња и Врљева. Имала је задатак да заједно са Десетом херцеговачком потисне Немце са тих положаја.

## Неочекиван успех

Наше јединице су под заштитом магле избиле непосредно пред непријатељски положај. И управо кад су се нашле на јуришној линији, изгрејало је сунце, магла се намах дигла. Борци су се нашли тако рећи на домашају немачких бомби. Требало је или поћи на јуриш преко савним чистог терена, или се повући што се није могло учинити без великих губитака.

У једном тренутку, док од-

лука још није пала, бацачко одељење из чете пратећих оруђа, којим је командовао Чедо Радовић, почело је да туче један од најистуренијих немачких бункера од земље. Иако без нишанских справа, бацач је трећом мином погодио усред бункера. Немци су почели да беже из погођеног бункера.

То је просто понело наше борце и они су без команде, спонтано, кренули у силовит јуриш. Није протекло ни неколико минута а немачки утврђени положаји потпуно су уништени.

Успех се може овако објаснити: у надмоћној ситуацији у којој су се налазили, Немци уопште нису очекивали такав напад и друго, њихове је војнике из истуреног бункера захватила паника и они су први почели да беже.

Неколико дана касније Четврта бригада је приредила

још једно велико изненађење Немцима.

## Још једно велико изненађење

Последња препрека на путу пробоја из обруча на Сутјесци била је веза Вишеград — Сарајево. Четврта бригада имала је задатак да и овога пута буде у претходници своје групе, да ликвидира станицу Сјетлину и обезбеди покрет преко ње. Десно од Четврте бригаде нападала је Седма банијска дивизија, а лево је била Друга пролетерска. Требало је да јој оне обезбеде бокове. Десило се да су сви закаснили. Други и Трећи батаљон Четврте бригаде, који су били одређени за напад на саму станицу Подграб, лутали су читаву ноћ и ујутру кад је свануло нашли се на истом месту одакле их је повео водич — један сељак-

Штаб бригаде се кретао с Петим батаљоном. Када се у зору почела размицати магла, нашли су се негде близу Подграба, на путу који је водио у то место. Лево је била Крварица, кота коју су Немци држали на путу ка Сутјесци. Њу је требало да заузму Други и Трећи батаљон. Пети батаљон је, међутим, изненада набасо на Немце, који су били добро утврђени па је штаб бригада решио да их само блокира Петим батаљоном. Други и Трећи морали су да иду у напад на Сјетлину. Штаб бригаде није имао с њима везу и тек нешто касније, око 11 часова журећи ка Сјетлини нашли су на та два батаљона. Заменик команданта бригаде наредио је одмах:

— Команданти на чело својих батаљона. Правац Сјетлина!

И батаљони су кренули. Када су се приближили Сјетлини, штаб бригаде је позвао команданте ради договора. Били су у шуми. Прилази Сјетлини били су потпуно голи и чисти. Никаквог заклона сем мањих ограда. Станицу су држале јаке снаге. Зграда је била од чврстог материјала, фронтално се није могло ићи. Решење је да образују групе са пушкомитраљезима.

Пет таквих група приближавало се станици. У штабу бригаде неизвесност. Ако Немци макар само на којих стотину метара од зграде примете пролетере, нико се живиће вратити нити може бити говора о нападу на станицу. Борци су ишли тако вешто да их нико није могао приметити. Чак их ни њихови другови из батаљона и штаба бригаде нису могли пратити. Пошло им је за руком да се приближе станици и изненаде непријатеља. Запрашташе су бомбе.

Убрзо је у штаб бригаде

стигао извештај да је пролаз слободан.

Батаљони су се просто сручили на станицу, не марећи много за то шта се дешава десно од њих, јер су веровали да су са те стране обезбеђени. Међутим, изненада се појавио блиндиран воз. Партизани се нису збунили. Осули су ватру на њега. Борба је трајала до ноћи. Онда се воз повукао. Наредило је да се руши пруга и тако је омогућен пролазак осталим јединицама.

То је била последња препрека у пробоју из обруча на Сутјесци.

# ОБЈАШЊЕЊЕ

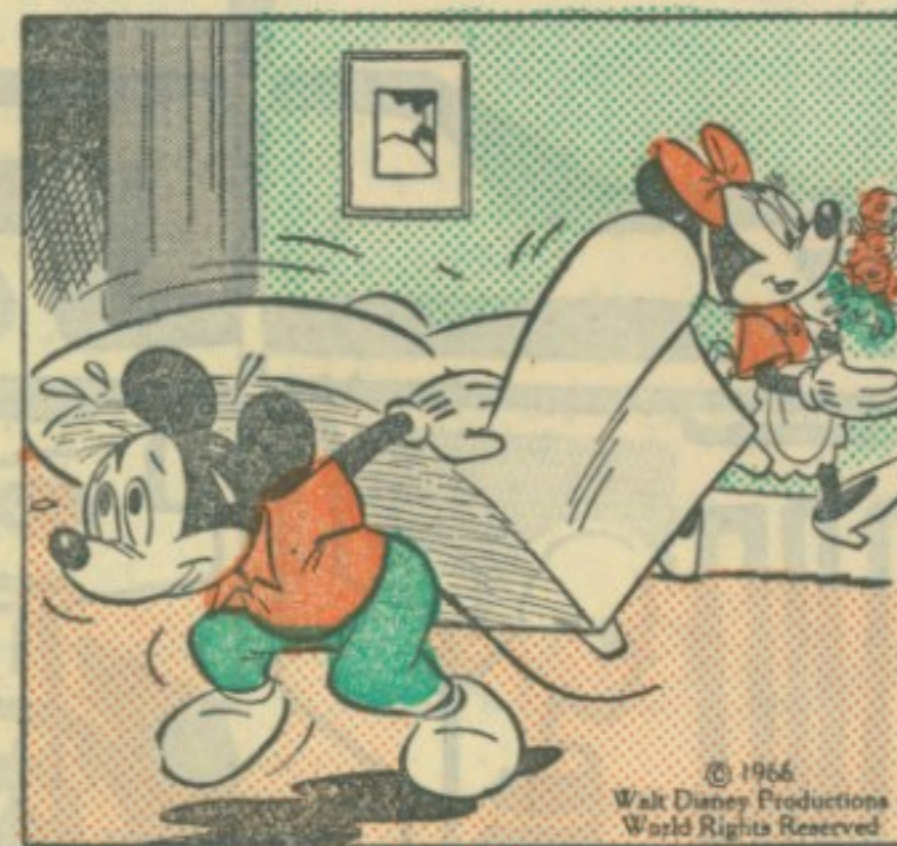


Џејмс Смит из америчке савезне државе Охајо прославио је недавно свој 100. рођендан. На питање репортера чему има да захвали за своју дуговечност и одлично очувано здравље, старац је одговорио: „Знате, кад год би моја жена започела кавгу, узимао сам пса и с њим одлазио у шетњу. Недавно сам израчунао да сам тако провео у шетњи нешто мање од 60 година“.

# СУЈЕТА

Посетиоци једног њујоршког ресторана стајно су се жалили на тврде и жилаве бифтеке. Тада је сопственик ресторана на видном месту истакао овакав плакат: „Наши бифтеци намењени су правим мушкарцима а не балавцима с млечним зубима!“ После тога су жалбе на тврдо месо престале.





ЦОНИ ХАЗАРД ФРЕНК РОБИН

